

Discussienota visie Stedelijk gebied
14 april 2021

Woord vooraf

Beste lezer,

Hoe moet het stedelijk gebied van Oss eruit zien zodat we er ook de komende 10 tot 20 jaar aangenaam kunnen wonen, werken en leven? In de kern is dat de vraag die ik graag samen met u beantwoord in een gebiedsvisie voor de kernen Oss en Berghem. Een gebiedsvisie die de fysieke leefomgeving beschrijft, vanuit het gezichtspunt van een inwoner, ondernemer of bezoeker in Oss.

Fysieke leefomgeving

De fysieke leefomgeving gaat over alles wat je ziet, hoort en ruikt. Dat gaat over klassieke thema's zoals wonen, werken, natuur en mobiliteit. Maar ook over duurzaamheid, gezondheid en veiligheid. Het is belangrijk dat we de verschillende thema's in samenhang met elkaar bekijken. Dit betekent ook dat we kijken naar de raakvlakken van het fysieke met het sociale domein.

Omgevingswet

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor de fysieke leefomgeving. Deze wet stelt als eis dat elke gemeente uiterlijk in 1 januari 2024 een Omgevingsvisie heeft vastgesteld. We bereiden ons hier als gemeente op voor. Door drie gebiedsvisies te maken. Dat zijn de gebiedsvisies Stedelijk gebied, Buitengebied en Stadjes & Kernen. Deze visies dienen als bouwstenen voor de Omgevingsvisie.

Kwaliteiten en ambities

Het Stedelijk gebied van Oss kent vele kwaliteiten. Het vele groen in de directe woonomgeving, de vele ondernemers in de maakindustrie zoals de Life Sciences, de goede bereikbaarheid en het brede aanbod aan voorzieningen op het gebied van cultuur, onderwijs, zorg. Het stedelijk gebied heeft daarbij de centrumfunctie voor de inwoners uit het buitengebied en de andere kernen.
Ook hebben we veel ambities om deze kwaliteiten verder te benutten. Denk bijvoorbeeld aan de woningbouwopgave die we de komende jaren voor ons zien. Of de bouw van het Walkwartier in het stadshart van Oss.

Uitnodiging voor gesprek

Graag nodig ik u uit om met elkaar in gesprek te gaan over hoe wij de toekomst voor ons zien. Deze Discussienota is het startpunt voor dit gesprek, waarbij op verschillende onderwerpen een aantal vragen is opgenomen. Ik ben benieuwd wat voor u belangrijk is. Welke waarden er voor u er het meeste toe doen en welke ambities we samen zouden kunnen realiseren. Zodat uiteindelijk de gemeenteraad de gebiedsvisie vaststelt en daarin keuzes maakt, mede op basis van uw inzichten.

Met vriendelijke groet,
Joop van Orsouw,
Wethouder Ontwikkeling stedelijk gebied e.a.

Inhoudsopgave

Woord vooraf

I Waar komen we vandaan?

1. Hoe ervaren inwoners van Oss de leefomgeving? p. 5
2. Kwaliteiten en historie van Oss-Berghem p. 6

Intermezzo: Structuurvisie Oss uit 2006 p. 11

II Wat is ons kader in deze Discussienota?

3. Kader: opgaven en de nationale omgevingsvisie p. 12

III Wat zijn onze ambities en discussiepunten?

Thema Sterke en gezonde stad

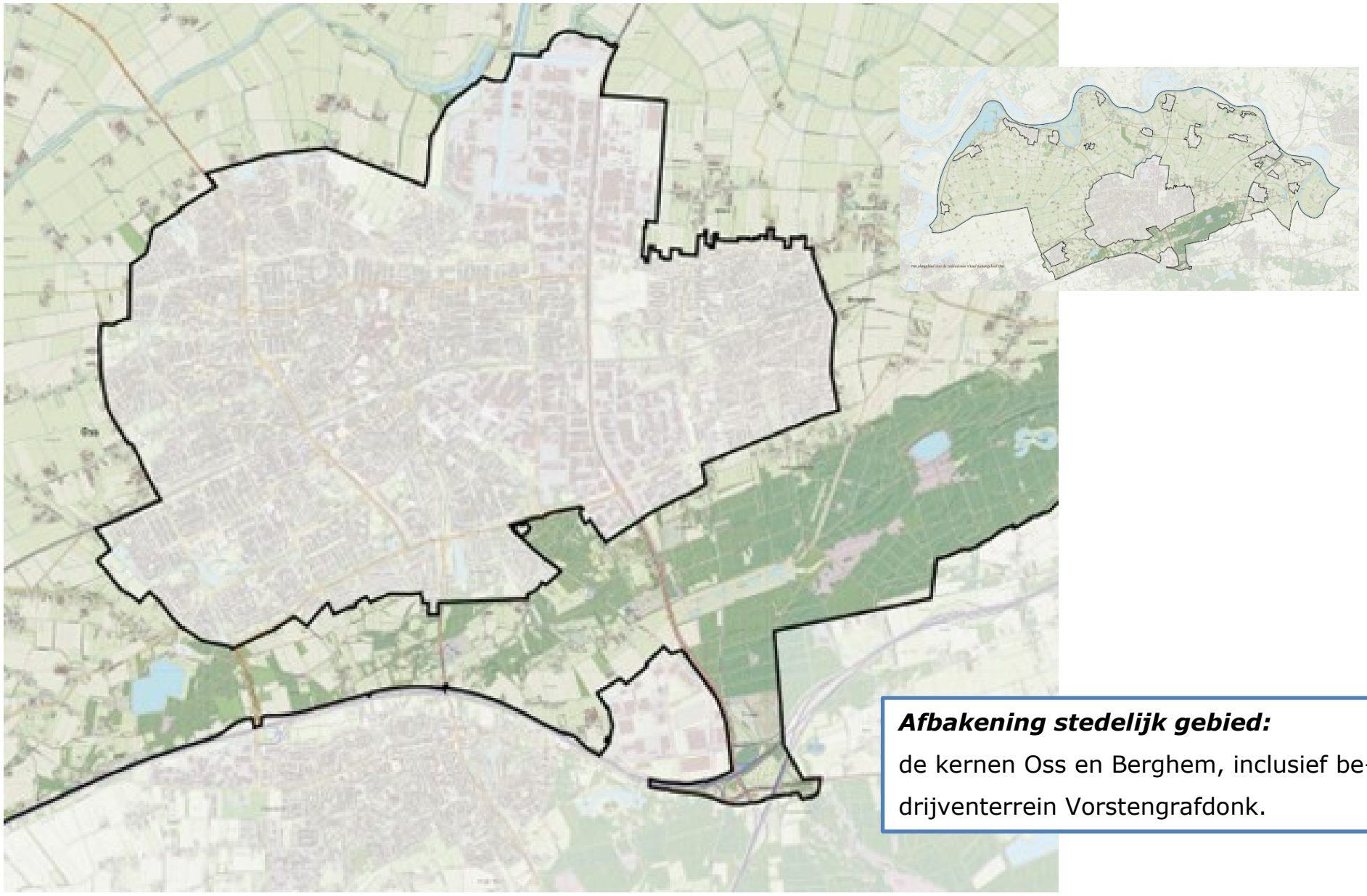
4. Gezond en veilig stedelijk gebied p. 14
5. Ontspannen en complete woonstad p. 20
6. Bereikbaar stedelijk gebied p. 24

Thema Duurzame economie

7. De ondernemende stad p. 28

Thema Klimaat en Energietransitie

8. Energieneutraal, klimaatrobuust en biodivers p. 32
9. Regionaal slim netwerken p. 38

Afbakening stedelijk gebied:

de kernen Oss en Berghem, inclusief bedrijventerrein Vorstengrafdonk.

1. Hoe ervaren inwoners van Oss de leefomgeving?

De fysieke leefomgeving gaat grofweg over alles wat je ziet, hoort en ruikt. Dat gaat over klassieke thema's zoals wonen, werken, natuur en mobiliteit. Maar ook over duurzaamheid, gezondheid en veiligheid.
De gedachte achter de Omgevingswet is dat iedereen eigenaar is van de fysieke leefomgeving. Gedeeld eigenaarschap begint bij je medeverantwoordelijk te voelen voor de kwaliteit van je omgeving, zoals je straat, buurt of wijk.

Burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl 2020

In 2020 hebben wij voor de vierde keer een burgerpeiling laten uitvoeren. De burgerpeiling van Waarstaatjegemeente.nl geeft ons inzicht in hoe inwoners hun leefomgeving waarderen en de inzet van de gemeente daarbij. Dit oordeel vinden wij belangrijk, omdat inwoners het beste kunnen aangeven hoe het staat met de leefbaarheid van de wijk waarin ze wonen. Daarnaast nemen inwoners steeds meer de verantwoordelijkheid voor elkaar en voor hun omgeving. Initiatieven van inwoners en burgernetwerken helpen ons om maatschappelijke opgaven op te lossen.

Enquete Burgerpannel 2021

In april 2021 vragen wij aan de deelnemers van het Burgerpannel hoe zij hun leefomgeving gebruiken. De uitkomsten van deze enquete komen te laat binnen om hier op te nemen. Op het moment dat ze binnen zijn, delen we een samenvatting als toevoeging op deze Discussienota.

75% of meer van de inwoners:

- Vindt basisonderwijs voldoende nabij voor (hun) kinderen;
- Voelt zich thuis in deze buurt;
- Vindt dat in hun buurt voldoende groen is;
- Vindt dat buurtbewoners op een prettige manier met elkaar omgaan;
- Vindt dat er in hun buurt weinig tot geen dingen kapot zijn;
- Vindt dat winkels voor dagelijkse boodschappen voldoende nabij zijn.

50% tot 75% van de inwoners:

- Zou niet zo snel weggaan uit deze buurt;
- Vindt dat buurtbewoners te vertrouwen zijn;
- Vindt dat hun buurt schoon is;
- Vindt dat perken, plantsoenen en parken in hun buurt goed onderhouden zijn;
- Vindt dat straten, paden en trottoirs in hun buurt goed begaanbaar zijn;
- Vindt dat buurtbewoners altijd voor elkaar klaar staan;
- Vindt dat in hun buurt voldoende parkeergelegenheid is;

Minder dan 50% van de inwoners:

- Vindt dat er voldoende wordt gedaan aan de leefbaarheid in hun buurt;
- Vindt dat de gemeente buurtinitiatieven op het gebied van leefbaarheid ondersteunt;
- Vindt dat de gemeente de buurt voldoende betrekt bij de aanpak van leefbaarheid;
- Vindt dat de gemeente een beroep doet op de buurtbewoners om zelf een bijdrage te leveren aan leefbaarheid.

Figuur: de belangrijkste resultaten van de peiling Waarstaatjegemeente.nl 2020. Deze gaan over de waardering van de leefomgeving door inwoners van Oss.

2. Kwaliteiten & historie van Oss-Berghem

Groen, veelzijdig, compleet, ontspannen stedelijk hart van de regio, eigenzinnig, ondernemend, innovatief

Oss is op weg naar een aantrekkelijke middelgrote woon- en werkgemeente van 100.000 inwoners, met daarin een belangrijke rol voor het stedelijk gebied Oss – Berghem. Kenmerkend voor Oss is de grote diversiteit binnen de gemeentegrenzen. Behalve de stad Oss kent de gemeente 23 kernen en historische stadjes, verschillende landschappen met natuur en landbouw en ruim 40 kilometer Maasoever. Een "miniprovincie" van 170 km2. Hierbinnen vormen Oss en Berghem met bijna 70.000 van de in totaal 92.500 inwoners (jan. 2021) gezamenlijk een stedelijk gebied. Elk met hun eigen geschiedenis en karakter, gescheiden door de open zone van de Spaander Straatsche Akkers, maar op vele fronten nauw verbonden en in elkaars nabijheid. Vanaf de herindeling in 1994 heeft Berghem een belangrijke rol gespeeld voor de stedelijke ruimtebehoefte voor wonen en werken van de gemeente met o.a. de woongebieden Piekenhoef, 't Reut en uitbreidingen van het werkgebied De Geer. Ook in dat opzicht zijn Oss en Berghem meer en meer met elkaar vervlochten, met zorg voor de ruimtelijke identiteit van het dorp Berghem.

De stad Oss ontwikkelt zich – centraal en dus gunstig gelegen tussen Nijmegen, 's Hertogenbosch en Eindhoven - steeds meer als het stedelijk hart van de gemeente en de regio. Een complete stad met volop werkgelegenheid, culturele en andere stedelijke voorzieningen, fraaie woonwijken, een centraal Stadshart als huiskamer voor alle inwoners. Via weg, spoor en water nadrukkelijk verbonden met de economische netwerken in Nederland en daarbuiten. Binnen die stedelijkheid weet Oss haar karakter als groene, ontspannen leefomgeving goed te bewaren.

Daarbij hebben Oss en Berghem een positie en structuur waarbij zowel centrum als buitengebied altijd nabij zijn en veel voorzieningen op loop- en fietsafstand liggen. Een prettige omvang die ten goede komt aan de leefbaarheid en herkenbaarheid, belangrijk voor een "thuis-gevoel" voor de inwoners.

Historisch perspectief

Inzoomend op het stedelijk gebied Oss – Berghem zien we een grote verscheidenheid aan stadsdelen, die allen hun eigen stempel dragen door de ontstaansgeschiedenis en stedelijke ontwikkeling in de loop der jaren. Uiteraard hebben Oss en Berghem met hun eigen historie een sterk eigen, onderscheidend karakter. Daar waar Oss zich vanaf de 2de helft van de 19e eeuw steeds meer als industriële stad ontwikkeld heeft en sterk gegroeid is, heeft Berghem in veel opzichten het dorpse karakter kunnen behouden. Bij beiden zijn de sporen van een ver verleden terug te vinden in de stadsplattegrond. Maar voor beiden geldt ook dat het huidige stadsbeeld in sterke mate bepaald wordt door de ontwikkelingen van de laatste 150 jaar.
De stad Oss kent een grote diversiteit aan woonwijken en bedrijventerreinen, waarin de veranderende opvattingen in de stedenbouw goed afleesbaar zijn. Het zijn feitelijk de jaarringen van de stad, die de historie

zichtbaar maken. De opbouw van Berghem is daarmee, weliswaar op een heel andere schaal, enigszins vergelijkbaar.

De enorme ontwikkeling van de industrie, met een extra impuls door de aanleg van de spoorlijn in 1881, brengt de groei van Oss in een sterke stroomversnelling. Goed herkenbaar in de Osse stadsplattegrond zijn de vooroorlogse woonwijken en locaties van fabrieken, veelal gebaseerd op organische groei, gekoppeld aan historische routes en vaak bepaald door toevallig beschikbare locaties. Wijken als Centrum West met 't Vierhoekske, het eerste deel van Schadewijk, Kortfoort en de bedrijfslocaties van Jurgens (Boschpoort) en Bergoss zijn typisch voor deze periode. In Berghem ontstaat steeds meer bebouwing rondom de oude dorpskern, o.a. rond de Julianastraat.

Met het eerste Uitbreidingsplan van 1918 voor Oss ontstaat langzaam maar zeker een meer planmatig denken over de gewenste ontwikkeling van de stad. Talloze plannen zullen volgen en zijn allemaal getekend door de tijd waarin ze zijn ontstaan. In de naoorlogse jaren zien we dan ook steeds meer woonwijken en bedrijventerreinen vanaf de tekentafel ontstaan. In de jaren '50 en '60 nog in de traditie van de meer organische stedenbouw, zoals Schadewijk en Oss Zuid in de nabijheid van de oudste werkgebieden. Daarna in de geest van het Nieuwe Bouwen, met vooral de ruim opgezette Ruwaard en Krinkelhoek in de jaren '70. Dat is ook de tijd van schaalvergroting, functiescheiding en de opkomst van het moderne verkeer. Veel nieuwe hoofdwegen, zoals de Singels en de Raadhuislaan en verschillende doorbraken in het stadscentrum zijn in deze periode gerealiseerd. Zo ook de nieuwe grootschalige bedrijventerreinen aan de oostzijde van de stad, deels in combinatie met de aanleg van het kanaal en de haven. De aanleg van deze haven geeft het bedrijfsleven in deze periode een nieuwe impuls en groeimogelijkheden.

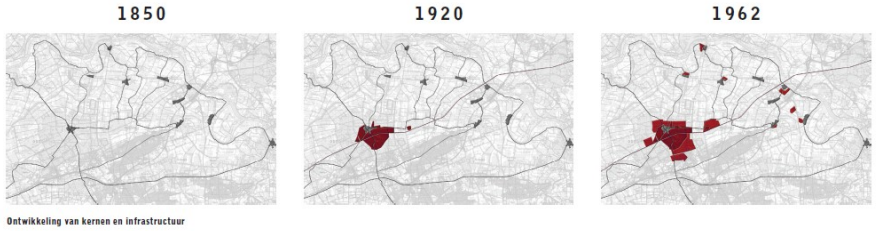

Uitbreidingsplan Oss, Charles Estourgie, 1918

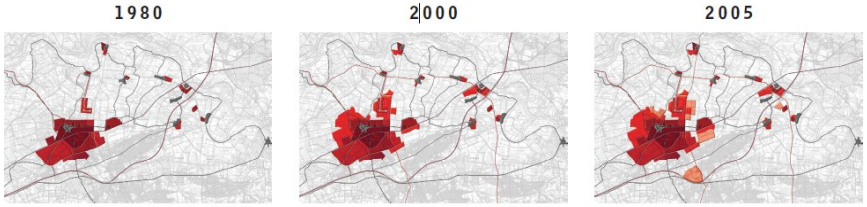

Het enig uitgevoerde onderdeel van het uitbreidingsplan, omgeving Dr. Hermanslaan

Het is een periode waarin ook veel van het historische karakter verloren is gegaan, met name in Oss. De tegenreactie op deze moderne stedenbouw zien we vanaf de jaren '80 in wijken als Ussen, Mikkeldonk en Mettegeupel, waar meer teruggegrepen wordt op de menselijke maat en compacte stad. Met ook meer oog voor behoud van aanwezige kwaliteiten van bestaande bebouwing en landschap. Het is ook de tijd waarin stadsvernieuwing en binnenstedelijke vernieuwing, zoals Boschpoort en

Ontwikkeling van kernen en infrastructuur

Bron: Structuurvisie Oss 2020

Berghkwartier – na uitplaatsing van grote bedrijvigheid in en rond het centrum - gemeengoed worden. Een periode ook waarin het accent in eerste instantie sterk op sociale woningbouw ligt, maar gaandeweg verschuift naar de koopmarkt.

Ook Berghem groeit in het verloop van de 20ste eeuw door, vooral in oostelijke richting, aansluitend op de dorpskern. Uiteraard op veel kleinere schaal en iets minder planmatig, maar ook hier zijn de verschillende tijdsperiodes in stedenbouw en architectuur herkenbaar. Grootschalige ingrepen zoals in Oss in de jaren ’70 en ook binnenstedelijke herstructurering zien we echter niet in Berghem. In de jaren ’80 wordt de eerste sprong over het spoor gemaakt met een wijk die qua karakter vergelijkbaar is met Ussen. Met de herindeling van 1994, waarbij Berghem bij Oss gevoegd wordt, verandert er veel. Een belangrijk deel van de Osse woningbouwopgave wordt voorzien in de Piekenhoef en het Reut, waarmee Berghem in korte tijd enorm groeit. Dit is mede aanleiding om het centrum van de dorpskern te vernieuwen met o.a. nieuwe winkels en dorpshuis De Berchplaets.

De meest recente ontwikkelingen in zowel Oss als Berghem borduren in zeker zin voort op de stedenbouw van de jaren ’80 en ‘90. Maar dragen ook hun eigen stempel door nieuwe uitdagingen, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid en grotere diversiteit in woonwensen. Zo is het karakter van de nieuwe wijken Piekenhoef, Het Reut en Horzak Noord toch anders dan de hiervoor gebouwde wijken, o.a. door de intrede van wadi’s, zonnepanelen en een grotere verscheidenheid in woningtypes en architectuur. In de eerste 20 jaar van deze nieuwe eeuw is ook – zei het nog op beperkte schaal - op verschillende locaties de binnenstedelijke vernieuwing en herbestemming van gebouwen en terreinen doorgezet. De genoemde vernieuwing van het centrum van Berghem is daarvan zeker een goed voorbeeld, net als de Talentencampus, de woningbouw in het Sibeliuspark en op het ziekenhuisterrein (Park Zwanenberg). Met de op handen zijnde plannen voor Walkwartier, Raadhuislaan, Fraterspark en Euterpelaan wordt hierin een volgende stap en een flinke schaalsprong gemaakt.

Plankaart Sibeliuspark

Woningbouw Park Zwanenberg

Stadshart als gemeenschappelijke huiskamer

Hart van de stedelijke zone Oss – Berghem en daarmee van de gemeente als geheel, is het Osse stadscentrum, dat – noodgedwongen – een stevige verkleuring doormaakt. Ingegeven door de landelijke problematiek van de Midsize stad (minder behoefte aan winkelruimte) zien we het centrum veranderen van een klassiek, monotoon winkelgebied naar een bruisend stadshart met een veel grotere diversiteit aan functies, met - naast retail en dienstverlening - nadrukkelijk ook cultuur en wonen. En met meer ruimte voor evenementen die bezoekers uit de regio

naar het centrum trekken. Een integrale aanpak zal leiden tot een aantrekkelijk, toekomstbestendig centrum voor alle inwoners. Het Walkwartier met veel nieuwe functies is daarin een belangrijke stap, maar ook op veel andere fronten zal gewerkt worden aan een compact, toegankelijk en attractief Stadshart. Met aandacht voor bestaande functies en vastgoed, maar zeker ook voor de uitstraling van het centrum als geheel.

Door en door groen

Oss heeft een dubbel imago: als werkstad maar ook als groene woonstad. Het imago van Oss als groene woonstad is mede ingegeven door de stedenbouwkundige ontwikkeling door de jaren heen. In vrijwel alle woonwijken is de groenstructuur een belangrijke drager in de opzet van de wijk en zien we ook talloze verbindingen met het omliggende landschap. Dat geldt voor de fraaie "groene vingers" van Ussen, maar ook voor een aantal groene scheggen in bijvoorbeeld Mikkeldonk en Mettegeupel. Ook de aard en vorm van dit groen is gekleurd door de tijd waarin het als onderdeel van de wijk is ontstaan. Zo heeft de entree van Oss vanuit het zuiden een door en door groen karakter door de opzet van de wijk de Ruwaard. Op het gebied van samenhang in de groenstructuur, maar ook in het streven naar meer biodiversiteit en kansen voor ecologie is er nog veel te winnen. De Visie Openbare Ruimte voor Oss en Berghem geeft daarin de nodige aanknopingspunten. Het groene, lommerrijke karakter van Berghem wordt vooral bepaald door de wat ruimer opgezette wegprofielen met bomen en de nabijheid van het omliggende landschap.

Infrastructuur en bereikbaarheid

Met de huidige infrastructuur van wegen, spoor en water is Oss multimodaal ontsloten. Direct aangesloten op het landelijke wegennet (A50/A59), het spoorwegnet en de grote rivieren.

Het wegenpatroon voor autoverkeer in de stad Oss is de afgelopen 50 jaar nauwelijks gewijzigd, ondanks de enorme groei die de stad in deze periode heeft doorgemaakt. De belangrijkste hoofdwegen die de stad ontsluiten, met name de Singels, Raadhuislaan en Weth. van Eschstraat, dateren uit de jaren '60 en '70. De grootste verandering is de recente opwaardering van de N329, onze Weg van de Toekomst, met extra rijbanen en viaducten. Belangrijk voor de bereikbaarheid van Oss en in het bijzonder de bedrijventerreinen aan de oostzijde van de stad. Natuurlijk kennen alle nieuwe wijken hun eigen infrastructuur, maar die haakt altijd aan op de bestaande hoofdwegen. Vernieuwend is wel de recente realisatie van een samenhangend netwerk van fietspaden, de Osse Fietsstraten en F59.

Al zo'n 140 jaar is Oss via het spoor verbonden met het ommeland, voor het vervoer van personen en goederen. De aard van het spoorvervoer is in die tijd natuurlijk enorm veranderd. De trein is een niet meer weg te denken onderdeel van onze mobiliteit, zeker ook niet in Oss met 3 stations. Daarnaast is ook het noordelijke bedrijventerrein Elzenburg verbonden met het spoor. De stations zijn sterk gedateerd door de tijd waarin ze ontstaan zijn, zo ook het centraal station en station Oss West. De kwaliteit van station en stationsomgeving als knooppunt van openbaar

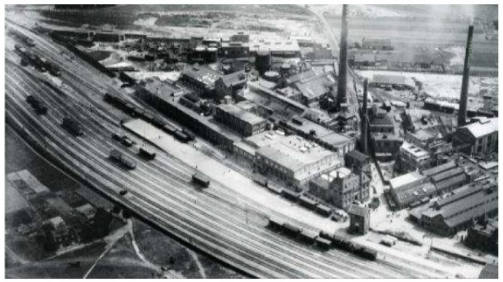
vervoer laat sterk te wensen over. Ook de barrièrewerking van het spoor voor de bereikbaarheid binnen het stedelijke gebied verdient aandacht.

Bedrijventerreinen

Niet alleen onze woonwijken zijn zeer divers, dat geldt ook voor onze bedrijventerreinen. Veel bedrijvigheid is in de loop der jaren verdwenen uit het binnenstedelijk (woon-)gebied en steeds meer geconcentreerd op een aantal grootschalige bedrijventerreinen aan de oostzijde van de stad: Elzeneind met de havens, De Geer, Moleneind, Landweer, Danenhoef en Vorstengrafdonk. Daarnaast zijn er verspreid enkele kleinschaliger terreinen, zoals Euterpelaan en Industriepark Oost in Schadewijk. Ook deze gebieden zijn sterk gekleurd door de tijd waarin ze zijn ontstaan. De ontwikkeling van het regionaal werkgebied Heesch West, waarin Oss participeert, is een volgende stap in deze reeks. Door de voortdurende vernieuwing van bedrijven zien we in het ruimtelijk beeld minder grote verschillen tussen de verschillende terreinen dan bij woonwijken uit verschillende periodes. Bij het meest recente bedrijventerrein Vorstengrafdonk bepaalt de aandacht voor beeldkwaliteit mede het karakter. Bij Heesch West zullen duurzaamheid en circulariteit een grote rol spelen.

Ca. 1920 Grote Kerk, Jurgensfabriek en Vierhoekske op steenworp afstand van elkaar

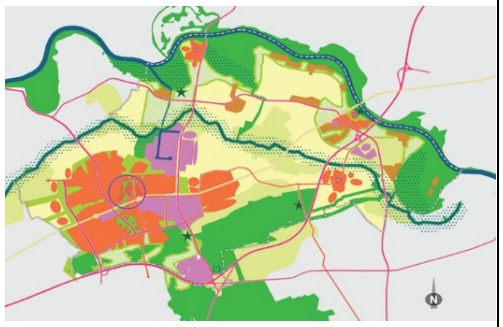
19... Industriële ontwikkeling rond het spoor

Al vanaf de eerste industriële ontwikkeling blijkt Oss een goede voedingsbodem voor ondernemerschap en innovatie. Van de productie van margarine in de 19de eeuw tot en met vernieuwende life science op onze toplocatie Pivot Park nu, Oss heeft hier een stevige plek op een (inter)nationaal podium voor tal van sectoren. De stad kent een grote diversiteit aan bedrijven met eigentijdse maakindustrie, met logistiek, met agrifood en natuurlijk een focus op de farmaceutische industrie met MSD, Aspen en Pivot Park.

DNA van Oss

Al met al schetst de foto van het stedelijk gebied Oss – Berghem vooral een groen, compleet, veelzijdig en ontspannen stedelijk hart van de regio. Als middelgrote gemeente, centraal gelegen tussen grootstedelijke centra Nijmegen, 's Hertogenbosch en Eindhoven. Met de stad Oss als centrum van de gemeente en het ommeland. Stad met een compleet pakket aan stedelijke voorzieningen (winkels, sport, zorg, cultuur) en met een grote diversiteit aan woonmilieus en werkgebieden. Een goede, multimodaal ontsloten netwerkstad met meerdere treinstations, een volwaardige haven en directe aansluiting op de A59/A50. Met een modern ondernemersklimaat. En met life sciences & healthcampus (Pivot Park, Aspen, MSD) een unieke troef voor een toplocatie. Oss….. eigenzinnig, ondernemend en innovatief, geworteld in het verleden, met het perspectief op de toekomst.

Intermezzo: Structuurvisie Oss uit 2006

De structuurvisie Oss 2020 (vastgesteld in 2006) schetst de ruimtelijke karakteristiek en de samenhangende ontwikkelingskoers van het hele grondgebied van de toenmalige gemeente Oss (nog zonder de herindelingen met Lith ca. en Geffen).
In deze structuurvisie is ook een ontwikkelingskoers voor het stedelijke gebied Oss-Berghem opgenomen. Deze is vooral gericht op de stedelijke opgave voor werken, wonen en voorzieningen. Voor Berghem wordt hierbij nadrukkelijk de eigen, meer dorpse identiteit onderkend.

Hoofddoelen van de structuurvisie 2020 zijn het versterken van de positie van de stad Oss in de regio, een leefbaar landelijk gebied en meer kwaliteit en differentiatie bij de ruimtelijke inrichting. Van de negen kerndoelen zijn er 7 specifiek gericht op het stedelijke gebied:

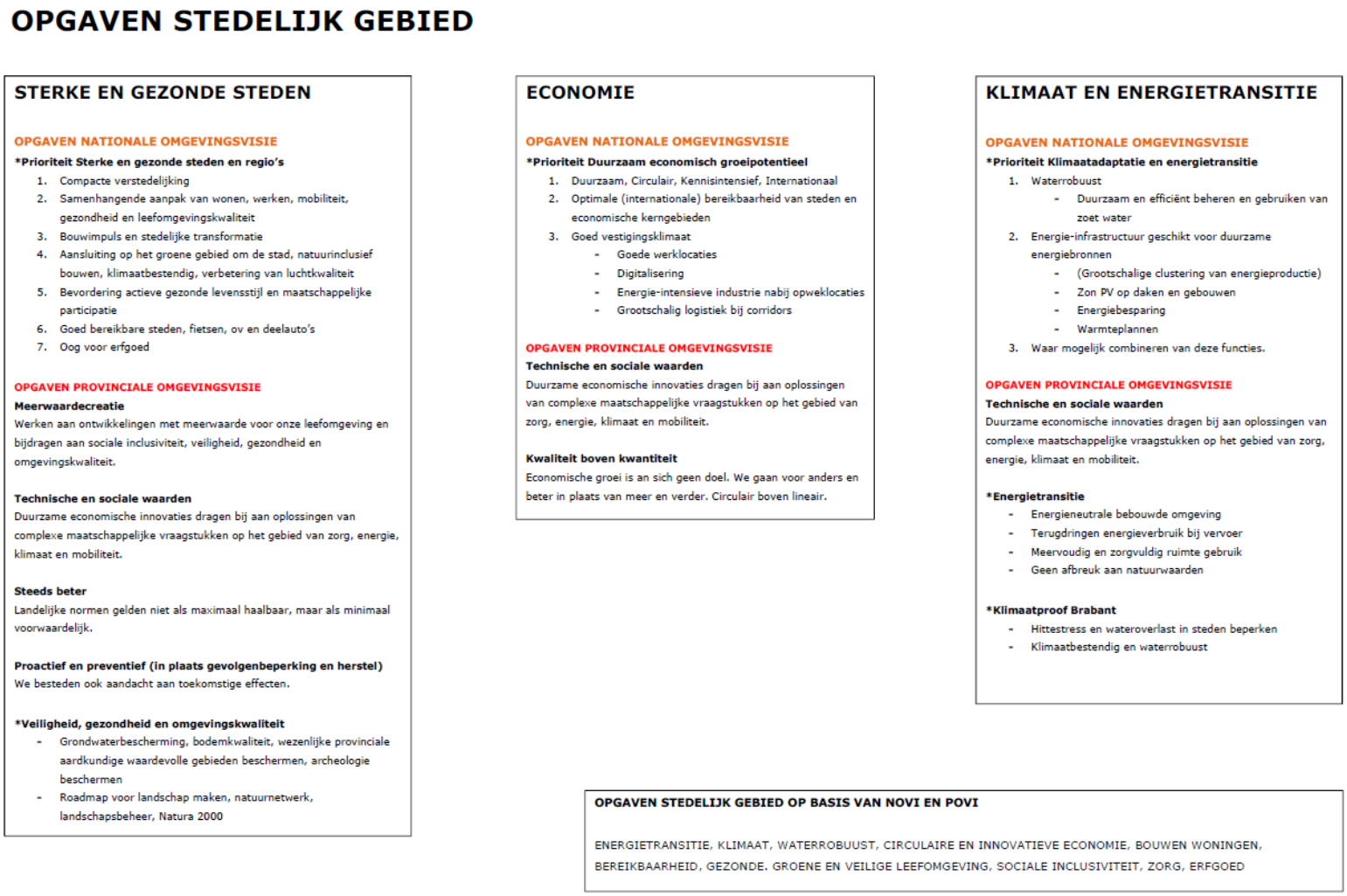
- Behouden en versterken van Oss als regionaal centrum: benutten kansen vanuit de centrale positie op de stedelijke as Den Bosch <–> Nijmegen; met als speerpunten: economie, wonen, voorzieningen (centrum Oss en wijken) en recreatie (landelijk gebied)
- Versterken van de ruimtelijke identiteit van Oss: een vitale stad en levende dorpenclusters, gelegen in een groots en aantrekkelijk landschap;
- Versterking van de kwaliteiten van Oss als woonstad: een ontspannen woonstad met een diversiteit aan wijken en woonmilieus, met groei door uitbreiden en herontwikkeling in de bestaande stad;
- Uitloopgebieden nabij de stad: versterking van gebruiks- en belevingswaarde van groenzones in en landschappen om de stad;
- Versterken van de werkmilieus door revitalisering en intensivering bestaande bedrijventerreinen en nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden langs de bedrijven-as rond de N329;
- Bereikbaar Oss: faciliteren van de toenemende mobiliteit en garanderen bereikbaarheid in de stad (versterken kamstructuur en N329) en tussen de kernen. Blijvende aandacht voor de fiets en het openbare vervoer;
- Duurzame ontwikkelingsstrategie: een robuuste én flexibele koers, gericht op behouden van de groene en landschappelijke kwaliteiten, de eisen vanuit water, beperking van ruimtebeslag en vergroting leefbaarheid.

Veel van de ruimtelijke ontwikkelopgaven voor de middellange termijn (tot 2020) voor het stedelijke gebied zijn opgepakt en voor een deel gerealiseerd of in ontwikkeling. Andere opgaven, zoals Oss-West of meer ruimte voor bedrijven moeten nog worden opgestart. De hoofdkarakteristiek en kerndoelen uit 2006 zijn nu ook nog relevant maar vragen actualisering naar de opgaven en kansen van nu. Daarbij komen ook nieuwe ontwikkelingsopgaven en -gebieden aan snee, waaronder de spoorzone, de verbrede duurzaamheidsopgave (energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit), gezondheid en veiligheid, naast een verdieping op de vraag wat voor stad Oss wil zijn.

3. Kader: opgaven en nationale omgevingsvisie

Opgavennotitie

Wij hebben in februari 2021 de notitie 'Omgevingswet: kwaliteiten en opgaven voor de gebiedsvisies' opgesteld en met de opiniecommissie van de gemeenteraad besproken. In die notitie hebben wij de kwaliteiten en opgaven geformuleerd, die de basis zijn voor deze Discussienota. Verder hebben wij daar benoemd dat we de thema's uit de nationale omgevingsvisie (novi), als leidraad gebruiken bij de gebiedsvisies. Ook de koppeling met de thema's uit de provinciale omgevingsvisie (povi) hebben we gemaakt. Schematisch ziet dit er zo uit:

'Dragende structuren'

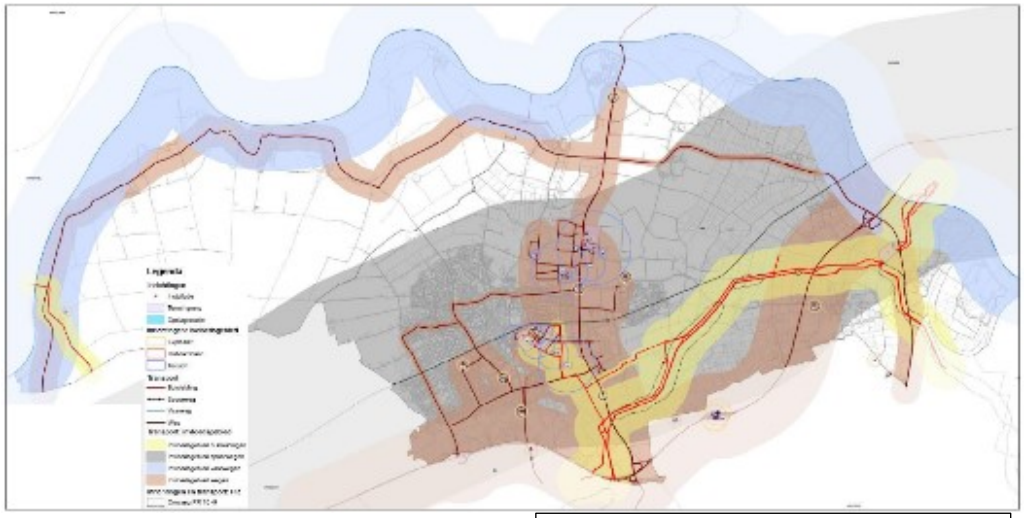
Naast de inhoudelijke thema's uit de novi, povi en de 'opgavennotitie, zijn er in de fysieke leefomgeving zelf ook structuren die een basis geven aan hoe het stedelijk gebied is ingericht en functioneert. Dit noemen we de 'dragende structuren'. We hebben het dan over de (weg)infrastructuur, de groen-blauwe structuren (voor natuur en water), en de contouren van externe veiligheid:

Opbouw verkeersstromen

Groen-blauwe structuren.

Contouren externe veiligheid

4. Gezond en veilig stedelijk gebied

Een gezonde stedelijk gebied is een plek die uitnodigt tot gezond gedrag en dit stimuleert. Die uitnodigt om mee te doen en mensen uitnodigt om zelf een bijdrage te leveren aan de leefomgeving, voor zover zij of hij hiertoe in staat is. In een gezonde stad wonen, werken, creëren mensen op een prettige manier en ontmoeten ze elkaar in een aangename omgeving. Iedereen doet er toe, voelt zich gezien en uitgenodigd om mee te doen in onze samenleving.
Een gezonde stad beschermt mensen ook tegen ongezonde omstandigheden (‘milieuaspecten’). Zodat iedereen kan leven in een omgeving met bijvoorbeeld schone lucht, schoon water en een gezonde bodem waar planten, dieren en mensen van en op kunnen leven. Een gezonde stad is ook een plek waar mensen zich veilig en beschermt voelen.
Wij streven er naar om een leefomgeving te creëren die onder andere groen, schoon en veilig is, uitnodigt tot ontmoeten, spelen & bewegen en die een gevarieerd aanbod aan voorzieningen heeft die voor iedereen goed bereikbaar en toegankelijk zijn.

Uitnodigen en ontmoeten

Inwoners, ondernemers en gebruikers van een plek, wijk of werklocatie weten het beste wat nodig is, wat werkt, wat voorziet in de behoefte. Onze gemeentelijke rol is dan vooral het bieden van ruimte aan ontwikkelingen die een behoefte van de samenleving mogelijk maken. Soms zullen we daarbij een kader meegeven, wanneer we menen dat belangrijke waarden beschermd moeten worden. Waarden die ervoor zorgen dat de toekomstige generatie hier ook nog fijn kan wonen en leven. Versterken van de kracht van de samenleving, zonder het als gemeente over te nemen. Dat is de uitdaging waarvoor wij staan. Daarvoor is het nodig dat we naar elkaar luisteren, transparant zijn in wat we doen en welk afwegingen we maken en het hebben van dezelfde verwachtingen.

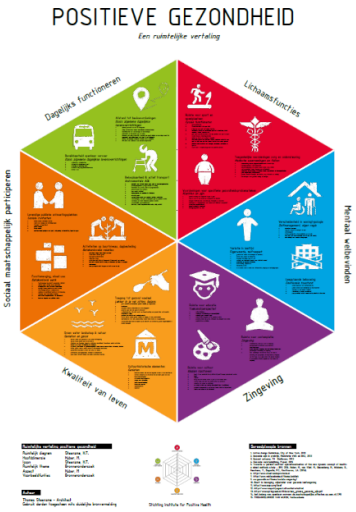
Positieve gezondheid

Gezondheid gaat niet alleen om ‘niet ziek zijn’. Het gaat er ook over dat inwoners betrokken zijn bij hun leefomgeving, voldoende bewegen, even tot rust komen op een groene plek vlak bij huis, andere mensen ontmoeten en zingeving & inspiratie halen uit deze ontmoetingen. Gezondheid gaat er ook om dat de omgeving uitnodigt om je samen met anderen in te zetten voor het behoud en onderhoud van deze omgeving (gemeenschapsopbouw). En dat er veilige, toegankelijke voorzieningen en groene openbare ruimtes zijn voor iedereen.

Deze verbrede kijk op gezondheid (‘positieve gezondheid’) én de rol van de fysieke leefomgeving daarbij is relatief nieuw. Bijgevoegd diagram is een hulpmiddel om de positieve gezondheid en de fysieke leefomgeving met elkaar in verband te brengen. In het diagram worden zes aspecten

van positieve gezondheid onderscheiden, met daarbinnen elk drie elementen[1]:

1. Dagelijks functioneren
   Met de elementen: Afstand tot basisvoorzieningen, bereikbaarheid openbaar vervoer en beloopbaarheid & actief transport.
2. Lichaamsfuncties
   Met de elementen: Ruimte voor sport en speelplaatsen, Toegankelijke voorzieningen zorg en ondersteuning en Voorzieningen voor specifieke gezondheidsproblematiek.

3. Mentaal welbevinden
   Met de elementen: Verscheidenheid in woningtypologie, Variatie in leeftijd en Leegstaande bebouwing.
4. Zingeving
   Met de elementen: Ruimte voor educatie, Ruimte voor contemplatie en Ruimte voor cultuur.
5. Kwaliteit van leven
   Met de elementen: Toegang tot gezond voedsel, Groen-water-landschap & natuur en Cultuurhistorische elementen.
6. Sociaal maatschappelijk participeren
   Met de elementen: Levendige publieke ontmoetingsplekken, Activiteiten op buurtniveau, dagbesteding en Functiemenging, 'mixed use'.

Natuur in de wijk

Voldoende natuur, groen en water in wijken, het centrum en op werklocaties, is essentieel voor een klimaatbestendige, duurzame en gezonde leefomgeving. Bij een goed beheer is deze natuur een uitnodiging om er gebruik van te maken. Om er mensen uit de buurt te ontmoeten. Om er te spelen en te bewegen door jong en oud waardoor we overgewicht en ziekten tegen gaan. Het gaat daarbij niet alleen om parken en speelvelden, maar ook om aantrekkelijke (fiets) routes en 'ommetjes' door de wijk. Verder heeft groene natuur een positief effect op ons mentale welbevinden, het zorgt er voor dat we minder vermoeidheid en stress ervaren.

Voorzieningen

Voorzieningen[2] in het stedelijke gebied dragen in hoge mate bij aan de kwaliteit van het woon-, leef en vestigingsklimaat in stad én de dorpen van Oss. Door voorzieningen met wonen te 'mengen', versterken we het ontmoeten in stadscentrum én wijk. Dit draagt bij aan een sociale en inclusieve stad (samenlevingskracht).

[1] Thomas Steensma (architect) – Diagram Ruimtelijke vertaling positieve gezondheid. https://www.adema-architecten.nl/projecten/positieve-gezondheid-case-study-delfzijl

[2] 'Voorzieningen' is een verzamelterm voor veel verschillende activiteiten: cultuur, onderwijs, zorg, sport- en recreatie, ontmoeten, detailhandel en dienstverlening, (openbaar) vervoer, enz. Ook de gebouwen of plekken waar deze activiteiten plaatsvinden, noemen we vaak 'voorzieningen'.

Dagelijkse voorzieningen horen thuis in de woonwijken (en niet op bedrijventerreinen of in de wei). Voorzieningen worden daarbij zoveel mogelijk geclusterd zodat ze elkaar onderlinge kunnen versterken (bijvoorbeeld kindcentra, gezondheidscentra, winkelcentra, wijk-accommodaties). Grotere stedelijke voorzieningen clusteren we in goed bereikbare binnenstedelijke zones (zoals het stadshart, zone Saal van Zwanenberg en stedelijke sportparken. En ook voor zone tussen Oss en Berghem voorzien wij een nieuw cluster, met de huidige sportvelden, het toekomstig Golfbad en Verkeerseducatiecentrum). Deze grotere, aansprekende voorzieningen passen bij Oss als middelgrote woonstad én centrumstad voor de omliggende kernen. Het zijn de smaakmakers die de aantrekkelijkheid van het stedelijk gebied en de gemeente Oss versterken. Denk bijvoorbeeld aan theater De Lievekamp, Golfbad Oss, Talentencampus, het stadshart met het Uithuis / Het Warenhuis als onderdeel van het Walkwartier.
Onze ruim twintig wijk- en dorpshuizen worden steeds meer multifunctionele locaties, die zijn gericht op activiteiten rond onderwijs, spelen, sport, cultuur, maatschappelijke ondersteuning, opvoeding en eerstelijnszorg.
Wij beseffen dat het gebruik en de behoefte aan voorzieningen in de loop van de tijd wijzigt, ook onder invloed van nieuwe (technische) mogelijkheden. Dit besef vraagt om lucht en flexibiliteit bij nieuwe ruimtelijke of functionele ontwikkelingen zodat het ontwerp van vandaag, straks niet een te krap keurslijf blijkt te zijn. De voortgaande digitalisering kan een kans zijn voor voorzieningen om nieuwe gebruikers aan te trekken, maar vergroot ook de opgave om het echte ontmoeten, rechtstreeks van persoon tot persoon blijvend te faciliteren.

Wonen en zorg in de wijk

Mensen blijven vaak graag zo lang mogelijk in hun eigen huis en buurt wonen, ook wanneer ze ouder of ziek worden. Deze veel gehoorde wens delen wij. Het gevolg is dat meer kwetsbare mensen met een zorgvraag (onder andere ouderen, maar ook mensen met psychiatrische problematiek) in de wijk blijven wonen. Dit vraagt om andere woonvoorzieningen. Ook wordt er meer verwacht van de ondersteuning van de omgeving, terwijl de sociale structuur van wijken en buurten hier niet altijd op is berekend. Het voorkomen van eenzaamheid en woonoverlast zijn daarbij een aandachtspunt. Ruimte bieden aan ontmoeting kan het ontstaan van eenzaamheid helpen tegen te gaan.

Sociale veiligheid

Oss scoort in de veiligheidsmonitor al jarenlang voldoende tot ruim voldoende; er is minder sprake van woninginbraak en openbare ordeverstoringen en het veiligheidsgevoel onder inwoners neemt toe. Het is belangrijk om deze positieve lijn vast te houden.
De fysieke kenmerken van de woonomgeving dragen bij aan het veiligheidsgevoel van inwoners. Denk hierbij aan de inrichting van de wijk (bijvoorbeeld goede openbare verlichting) en het onderhoud en beheer van de openbare ruimte. Het gebruik van (leegstaande) panden voor ondermijnende activiteiten leidt tot verloedering en verminderde leefbaarheid in de woonwijken en op werklocaties.

Beschermen en voorkomen

Voor een veilig en gezonde leefomgeving is het belangrijk dat de kwaliteit van bodem, lucht en water wordt bewaakt en is geborgd. Zowel op Europees als op landelijk niveau zijn hiervoor doelstellingen en normen geformuleerd. We vertalen die waar nodig naar gemeentelijk beleid en uitvoering.
Hoe gezond de leefomgeving is hangt onder meer af van de vraag of en in welke mate er sprake is van milieuhinder. Dit kan worden uitgedrukt in het milieugezondheidsrisico; dat is de optelsom van verschillende milieuhinder aspecten (zoals geluid, lucht, geur en externe veiligheid).
In het stedelijk gebied zijn de volgende risico's relevant:

- In de Stedelijke zone staat het milieugezondheidsrisico onder druk, onder andere door het weg- en spoorverkeer en industrie (geluidsoverlast, luchtkwaliteit en historische bodem- en grondwaterverontreinigingen).
- Verder zijn er meerdere aandachtsgebieden te benoemen met betrekking tot externe veiligheid, zoals de spoorzone, snelwegen, de noord-zuidas (N329), de rivierverbinding de Maas en de bedrijventerreinen. Dit heeft te maken met de sterke industriële component in de gemeente en de ligging aan nationale transportwegen (A50, A59 en Maas).

Wij streven naar een gezonde, schone leefomgeving als voorwaarde voor een welvarende samenleving. Er zijn meerdere manieren om te werken aan een schone leefomgeving. Ons streven is milieuproblemen zo veel als mogelijk te 'voorkomen', terwijl onze inzet nu nog (te) vaak is gericht op 'verbeteren'.

- Voorkomen van milieuverliezen, als gevolg van vervuiling of uitputting van de aarde;
- Beheersen van de risico's dat de rekening van milieuschade wordt afgewenteld op nieuwe generaties of andere locaties ('de veroorzaker betaalt');
- Voortdurend verbeteren en herstellen van de milieukwaliteit;
- Verbindingen en samenwerking aangaan, zowel lokaal, regionaal als in Nederland.

Schone lucht

Luchtkwaliteit is van grote invloed op de gezondheid van mensen. Daarnaast heeft luchtkwaliteit effect op de natuur, denk aan de verzuring door te veel stikstofdepositie. Onvolledige verbranding van fossiele brandstoffen levert stikstofoxide en fijnstof op.
Begin 2021 hebben we het Schone Lucht Akkoord getekend. We kiezen voor een regionale benadering en werken samen binnen de Regio Noordoost Brabant. Het doel is om 2030 gezamenlijk 50% gezondheidswinst te halen ten opzichte van 2016. Binnen het akkoord werken we toe naar de advieswaarden voor fijn stof en NOx van de Wereldgezondheidorganisatie (WHO). De te nemen maatregelen richten zich op de bronnen: mobiliteit, mobiele werktuigen, industrie, woningen met houtstook, landbouw en havens.

Bodem, water & geluid

Een gezonde bodem is van belang voor natuur en biodiversiteit, voor groei van gewassen en bomen. Daarnaast gebruiken we de bodem voor kabels en leidingen, voor wateropslag, voor onttrekkingen en koude-warmte levering. Soms moeten we keuzes maken tussen de benutting en de bescherming van de bodem.

Waterkwaliteit verbeteren we door verontreiniging te beperken. Denk aan het tegen gaan van de productie en lozing van gevaarlijke chemicaliën en materialen en door de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater te beschermen via maatregelen aan de bron.

Onze ambitie is dat nieuwe wegen, woningen en gebouwen niet leiden tot een slechtere lucht- en geluidkwaliteit. Zo beschermen wij de lucht- en geluidkwaliteit bij nieuwbouw door meer groen en aanvullende (geluid)maatregelen aan te leggen.

De geluidsbelasting van activiteiten in een omgeving, moet passend zijn bij het gebied. Daarbij houden we rekening met het type omgeving en werken we met normen die ook gebaseerd zijn op gezondheid en beleving van geluid. Een voorbeeld van hoe wij willen werken, is het evenementenbeleid. Daar werken we samen met inwoners en ondernemers locatieprofielen uit die duidelijk maken wat er op een bepaalde plek wel en wat niet kan.

Afval wordt grondstof

Huisvuil bevat veel grondstoffen die nu door verbranding verloren gaan. Wij willen deze grondstoffen terugwinnen via afvalscheiding.Voor 2030 streven wij er naar dat Oss een gemeente is die nog maar een minimale hoeveelheid restafval kent. Aansluitend op het door ons ondertekende Nationale Grondstoffenakkoord betekent dit 50% minder gebruik van grondstoffen in 2030 door inzet van uit afval herwonnen grondstoffen. Bij voorkeur zien wij dat afval weer wordt hergebruikt als nieuwe grondstof. Een duurzaam beheer en gebruik van natuurlijke hulpbronnen dus. Dit vraagt om een optimale inzameling, scheiding en hergebruik van afval, op een wijze die voor iedereen toegankelijk en betaalbaar is.

Omgevingsveiligheid

Wij willen een gezonde en veilige fysieke leefomgeving bieden aan onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Samen met de veiligheidsregio, omgevingsdienst en andere partners zorgen wij voor een ruimtelijk ordeningsproces waarbij in een vroegtijdig stadium veiligheidsaspecten worden meegewogen. Bij voorkeur zijn risicobronnen gescheiden van de mensen die ermee te maken kunnen krijgen als er onverhoopt toch iets mis gaat.

Discussie- en gesprekspunten:

1. *Een gezonde en veilige leefomgeving is een plek die uitnodigt tot gezond gedrag en waar mensen zich veilig voelen. Welke voorzieningen zijn er nodig voor een gezonde en veilige leefomgeving in woonwijken, op bedrijventerreinen en in het stadshart?*
2. *Zijn deze voorzieningen nu voldoende aanwezig in de verschillende woonwijken, op de verschillende bedrijventerreinen en in het stadshart? Wat ontbreekt er eventueel en waar?*

3. *Een gezonde en veilige leegomgeving beschermt mensen tegen ongezonde omstandigheden. Voor milieuaspecten zijn er wettelijke minimumeisen, zoals voor lucht, geluid, geur, trilling, bodemkwaliteit en (grond)water. In welke situaties of op welke plekken is het wenselijk dat er hogere normen worden gehanteerd dan wettelijk is vereist? En op welke plekken of situaties moeten er zeker geen hogere normen worden gehanteerd?*
4. *Voor ieder mens is het goed om voldoende te bewegen en gezond te eten. Het helpt om ziektes als obesitas te voorkomen en het immuunsysteem te versterken, om mensen te ontmoeten en zorgt voor ontspanning Hoe kunnen we inwoners, ondernemers en werknemers stimuleren om gezond te leven zoals meer bewegen en gezond eten? Wat verwacht u hierbij van de gemeente en wat onderneemt u zelf of zou u zelf kunnen doen?*

Verwachtingen
In de burgerpeiling 'Waar Staat Je Gemeente 2020' zijn de scores laag bij vragen over de inzet van de gemeente om de leefbaarheid (dat zijn ze overigens ook in vergelijkbare gemeenten). Wat zijn dan de verwachtingen van inwoners op dit vlak? En wat zijn die van de gemeente, van het college en de raad?

Minder dan 50% van de inwoners:

- Vindt dat er voldoende wordt gedaan aan de leefbaarheid in hun buurt;
- Vindt dat de gemeente buurtinitiatieven op het gebied van leefbaarheid ondersteunt;
- Vindt dat de gemeente de buurt voldoende betrekt bij de aanpak van leefbaarheid;
- Vindt dat de gemeente een beroep doet op de buurtbewoners om zelf een bijdrage te leveren aan leefbaarheid.

In Schadewijk komen diverse vraagstukken samen
Wij hebben speciale aandacht voor de woonwijk Schadewijk, waar we streven naar minder armoede, werkloosheid en naar meer kansen voor de jeugd. Een veilige wijk, waar het veilig en prettig wonen is. In de Schadewijk zijn ook ruimtelijke knelpunten: de scheve verdeling van de woningvoorraad (relatief veel sociale huur, relatief weinig koop) zorgt voor een onevenwichtige bevolkingssamenstelling en hangt samen met de sociale problematiek.

5. Ontspannen en complete woonstad

De kenschets van Oss als ontspannen, stedelijk en compleet is een waardevolle kapstok voor de verdere ontwikkeling in de toekomst. Oss staat de komende jaren voor uitdagende opgaven met een grote ruimtelijke impact. Om voor eigen behoefte te kunnen bouwen en daarbovenop een rol te spelen in de regionale vraag naar woningen zullen de komende jaren zo'n 500 a 600 woningen per jaar nodig zijn. De ambitie om door te groeien naar 100.000 inwoners zal qua woningbouwopgave grotendeels in het stedelijk gebied landen. Het is daarbij de opgave om de gewenste groei te verbinden aan de kenmerkende kwaliteiten die Oss ook nu tot een aangename, compacte en complete stad maken. Om in te wonen, te werken en te recreëren. De fijne schaal van de stad als totaal, maar ook van de vele woon- en werkgebieden geven Oss een stedelijk milieu met een menselijke maat. Het Stadshart is vanuit elke woonwijk altijd nabij, maar ook het omliggende, groene landschap is altijd voelbaar aanwezig en op fietsafstand vanuit alle woongebieden bereikbaar. Stad en ommeland vormen in alle windrichtingen een sterk koppel, met het landschap ook als belangrijke recreatieve uitloper voor de inwoners van het stedelijk gebied Oss - Berghem.

Balans in- en uitbreiden

Om te kunnen voldoen aan de vraag van 7.100 tot 8.200 woningen tot 2035 zijn verschillende locaties nodig, deels in het stedelijk gebied Oss – Berghem, deels in de overige kernen, met name Ravenstein en Geffen.

De opgave om van dit totale aantal ruim 6.600 nieuwe woningen in het stedelijk gebied Oss – Berghem te bouwen vraagt om een goede balans tussen inbreidingslocaties en uitbreiding aan de rand van de stad. Daarbij is een goed evenwicht in de verdeling van het programma gewenst, zowel kwantitatief als kwalitatief. Een klein deel van de woningbouwopgave zit in de afronding van nu nog lopende gebiedsontwikkelingen (o.a. Piekenhoef, Horzak Noord, Oijense Zij Noord).

Afstemming tussen in- en uitbreiden is noodzakelijk, maar daarnaast ook afstemming met herstructureringsopgaven en stadsvernieuwing in oudere wijken. Anders dan de afgelopen decennia concentreren we de woningbouwopgave voor het stedelijk gebied Oss - Berghem niet in Berghem. Na de afronding van de Piekenhoef, 't Reut en het centrum van Berghem is het gewenst om voor de huidige opgave de koers te verleggen naar de stad Oss.

Opgave in bestaand stedelijk gebied: Spoorzone en stadscentrum

Verschillende herstructurerings-locaties bieden de kans om in het bestaande stedelijk gebied nieuwe woonmilieus toe te voegen. Ongeveer de helft van de totale woningbouwopgave is hier te realiseren, veelal ook in combinatie met werkfuncties Met name in en rond het stadscentrum en in de Spoorzone liggen unieke kansen om de woonfunctie te versterken. Met de nabijheid van voorzieningen en openbaar vervoer kunnen hier nieuwe, hoogwaardige stedelijke woonmilieus worden ontwikkeld, vaak gemixt met werken. Locaties als Raadhuislaan Noord – Maasvallei, Raadhuislaan Zuid, Oude Theater, Golfbad locatie, Euterpelaan en Fraterspark bieden net als het Walkwartier een uitgelezen gelegenheid om

de stad in vele opzichten te versterken en nieuwe kwaliteiten toe te voegen.

Intensivering van het stedelijk gebied vraagt daarbij extra aandacht van de kwaliteit van de openbare ruimte. Vergroening en natuurinclusiviteit gaan hier hand in hand met doelstellingen voor klimaatadaptatie, meer biodiversiteit en een prettige, gezonde leefomgeving. Binnenstedelijke woonlocaties zijn aantrekkelijk voor diverse doelgroepen die bewust kiezen voor een plek in of nabij het stadscentrum of bij het station. Bij de gebiedsontwikkeling van de diverse locaties is – zeker ook bij hogere bebouwingsdichtheden – oog voor de menselijke maat van primair belang. Daarbij zal een goed doordachte ruimtelijke invulling het ontmoeten van verschillende groepen bewoners stimuleren, zowel binnen nieuwe wooncomplexen als in de buitenruimte.

Intensivering van het stedelijk gebied vraagt ook aandacht voor bereikbaarheid en infrastructuur. Extra druk op het bestaande wegennet zal op een aantal plekken in de stad om aanpassingen of extra infrastructuur vragen. Bijzondere aandacht daarbij is gewenst voor de vele kruisingen met het spoor die nu nog bijna allemaal gelijkvloers zijn. Het spoor is daarmee een stevige barrière in de stad. Een goede relatie tussen de stadsdelen ten noorden en ten zuiden van het spoor vraagt om meerdere ongelijkvloerse kruisingen. Daarnaast is een kwaliteitsslag gewenst voor het station als OV-hub en voor de stationsomgeving.

Bij de nieuwe binnenstedelijke projecten zal nadrukkelijk naar de kansen voor duurzame mobiliteit moeten worden gekeken. Met goede alternatieven als deelauto's, de nabijheid van openbaar vervoer en een goed fietsnetwerk is het mogelijk de parkeerdruk in het stedelijk gebied te beperken en de openbare ruimte groener in te richten.

Oss Noord-West

Naast binnenstedelijke gebiedsontwikkeling is voor de beoogde woningbouwopgave een flinke uitbreidingslocatie gewenst, in totaal voor ca. 3.000 woningen in de komende 15 jaar. Omdat in 2022 de laatste kavels in de huidige bouwlocaties rond de stad zullen zijn uitgegeven is daar ook hoge urgentie bij. De meest voor de hand liggende locatie om een nieuw woongebied aan Oss toe te voegen is Noord-West, het gebied ten noorden en westen van de wijk Ussen. In de Structuurvisie 2020 (vastgesteld in 2006) is deze locatie al aangeduid als toekomstige uitbreiding, maar tot nu toe niet ontwikkeld, mede door de economische crisis vanaf 2008. In de actualisatie van het Portefeuillemanagement Wonen (2019), de Woonvisie 2020 en de programmabegroting 2020-2023 is opgenomen dat we inzetten op nieuwe woningbouwlocaties voor de middellange termijn, waarbij Oss West – naast Ravenstein en Geffen – concreet benoemd is.

Het gebied Oss Noord-West biedt de benodigde ruimte om een omvangrijk gebied met ca. 3.000 woningen in samenhang te ontwikkelen. Op een locatie die goed aangehaakt kan worden bij de huidige stedenbouwkundige structuur en het direct aangrenzende landschap. Vooral ook een

locatie op fietsafstand van het Osse stadscentrum en talloze voorzieningen, passend in de kenmerkende, compacte opzet van de stad. Bodemopbouw en landschappelijke structuren bieden volop aanknopingspunten voor een aantrekkelijk, duurzaam woongebied met een eigen identiteit.

De zeer fraaie groene lobben van de wijk Ussen rond Amsteleindstraat en Ussenstraat, maar ook de groene inprikkers in de wijk Mikkeldonk vragen om een mooie landschappelijke voortzetting in het toekomstige woongebied. Samen zijn dit in potentie de groene longen waardoorheen je in 20 minuten van de rand van het toekomstige Oss Noord-West naar de Heuvel fietst. Ze bieden tevens de ruimte voor noodzakelijke recreatieve functies.

Tussen deze groene lobben zullen verschillende woonbuurten ruimte bieden aan een grote diversiteit van woonmilieus en woningtypes. Bij de omvangrijke woningbouwopgave is het hier extra belangrijk om ook hier oog te houden voor de menselijke maat, in de beste traditie van goed ontworpen woonbuurten zoals we die in Oss kennen. Het schaalniveau van individuele buurten en de concrete opzet en inrichting van de woongebieden moet het gemeenschapsgevoel en ontmoeting stimuleren. Ook zal er de nodige ruimte moeten zijn voor bijzondere woonvormen voor diverse doelgroepen. We streven naar een inclusieve leefomgeving met veel aandacht voor duurzaamheid, biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Voor een adequate ontsluiting van het nieuwe woongebied zal verkend moeten worden in hoeverre dit kan met een opwaardering van de huidige infrastructuur of dat er hiervoor nieuwe wegen, bijvoorbeeld een westelijke randweg, nodig zijn. Dit zal ook zeker in relatie tot de plannen voor de noordelijke randweg in beeld gebracht moeten worden. Voor een vlotte afwikkeling van autoverkeer richting A59 is een ongelijkvloerse kruising met het spoor gewenst.
Voor fietsers zal een samenhangend fijnmazig netwerk aanhaken op een aantal bestaande fietsroutes via o.a. Ussenstraat en Amsteleindstraat.

Verplaatsing van station Oss West verder naar het westen, gekoppeld aan de beoogde locatie Oss Noord-West en de belangrijkste ontsluitingswegen zal worden onderzocht. Het station kan hier van grotere betekenis zijn voor het bestaande en nieuwe stedelijk gebied, maar ook voor de regio (o.a. Geffen, Heesch / Heesch West).

De ontwikkeling van Oss Noord-West vraagt om inzicht in de gewenste voorzieningen (scholen, winkels, sport en recreatieve functies etc.), ook in relatie tot de bestaande voorzieningen in bijvoorbeeld Ussen en de Ruwaard. Daarbij biedt het zeker kansen voor versterking van het draagvlak van bestaande voorzieningen.

Integrale stadsvernieuwing
Naast binnenstedelijk herontwikkelingslocaties en uitbreiding in Oss Noord-West is de voortdurende zorg voor de kwaliteit van bestaande wijken in Oss en Berghem van groot belang. Oss kent geen grote ‘probleemwijken’, maar wel gebieden die extra aandacht verdienen om ook in de toekomst een aangename woonomgeving te blijven. Integrale stadsvernieuwing zal op een aantal locaties in o.a. Schadewijk, Krinkel-

hoek en de Ruwaard de leefbaarheid moeten versterken. Herstructurering van deelgebieden zal hierbij kansen bieden voor een betere mix van verschillende doelgroepen, maar zal ook hier moeten leiden tot een groenere, meer en meer biodiverse en duurzame leefomgeving. Met ook meer ruimte voor ontmoeting van bewoners.

Compact Stadshart

Met de Koers Stadshart (2017) is de lijn uitgezet voor een toekomstbestendig compact stadscentrum. Het hart van onze gemeente zal haar rol als centrale ontmoetingsplek voor alle inwoners moeten behouden en waar mogelijk moeten versterken. De tijd waarin de winkelfunctie niet meer de vanzelfsprekende drager is van het centrum vraagt om een heroriëntatie. In de Koers Stadshart is concreet invulling gegeven aan het streven naar een compacter centrum met een veel grotere diversiteit aan functies en aandacht voor beleving en ruimtelijke kwaliteit. Het Walkwartier geeft een grote impuls, die met cultuurfuncties en wonen nieuwe reuring geeft in het centrum. Met extra groen, gevelverbetering en wonen boven winkels versterken we de belevingskwaliteit. In de pit van het stadshart concentreren we functies die het ontmoeten stimuleren en die samen hier de huiskamer van de stad maken. In de schil maken winkels meer en meer plaats voor andere functies, waaronder wonen. Belangrijke ontwikkelingslocaties als Fraterspark en Raadhuislaan (Noord en Zuid) versterken – net als het Walkwartier - de woonfunctie rondom het centrum en daarmee het draagvlak voor verschillende functies.

Discussie- en vraagpunten:

1. *Het stedelijke gebied Oss-Berghem omschrijven we als 'groen, ontspannen, compact en compleet'. Herkent u dit beeld? Welke nieuwe accenten voegen we toe bij de verdere ontwikkeling?*
2. *De komende jaren hebben we nog een forse woningbouwopgave. Wat hebben we nodig om in 2035 een complete woonstad te zijn? Voor wie/welke inwonersgroepen moeten we ons extra inzetten? En hoe vindt u dat we dat moeten doen?*
3. *Wat vindt u - naast woningen- nog meer belangrijk om een complete woonstad te zijn? bijvoorbeeld in de woonomgeving of voorzieningen?*
4. *Hoe maken we de goede balans tussen binnenstedelijke herstructurering en uitbreidingslocatie aan de randen van de stad? Hoe zorgen we voor een goede diversiteit in woongebieden?*

6. Bereikbaar stedelijk gebied

Een aantrekkelijk, compleet stedelijk gebied betekent ook dat je er makkelijk kunt komen en verplaatsen. Oss en het stedelijk gebied zijn wat dat betreft goed bedeeld. Via het spoor, de Maas en de A50 / A59 is het stedelijk gebied van Oss goed aangesloten op de landelijk infrastructuur. Niet voor niets draait de logistieke sector van Oss al jarenlang mee in de top-10 van Logistieke hotspots in Nederland. Naar de toekomst toe blijven wij het belangrijk vinden dat de ***bereikbaarheid is gegarandeerd*** van de woon- en werklocaties, alle verkeersdeelnemers ***veilig*** aan het verkeer kunnen deelnemen en dat de ***overlast wordt terug gedrongen*** (zoals geluidhinder, fijnstof en parkeerdruk. Extra aandacht willen wij hebben voor duurzame mobiliteit, zeker ook tegen een achtergrond dat in 2050 geen enkel voertuig in Nederland nog CO_2 mag uitstoten ('emissieloos').

Regionale bereikbaarheid

Een goede (multimodale) bereikbaarheid vormt een belangrijk vliegwiel voor het kunnen bereiken van de Osse èn regionale ambities. Opgaven daarin zijn het aanpakken van de files op de A50, waarbij met name knooppunt Paalgraven een belangrijk knelpunt is. Hiervoor loopt nu een verkenning in het kader van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) van het Rijk. Samen met onder meer het bedrijfsleven en de provincies Noord-Brabant en Gelderland, hebben wij het knelpunt Paalgraven / A50 actief onder de aandacht gebracht van het ministerie.

Ook de aanpassing van de spoorinfrastructuur, zoals de verdubbeling van de spoorbrug bij Ravenstein en het opheffen van gelijkvloerse kruisingen van het spoor en (fiets)straten vinden wij belangrijk. Wij nodigen partijen zoals NS, Prorail, provincie en Rijk uit om mee te denken wat er mogelijk is. Daarbij kijken we ook naar de drie stationslocaties in Oss. Liggen ze op de juiste plek en hoe kunnen ze nog beter functioneren als knooppunten ('hubs') van vervoer.

Het stedelijk gebied van Oss is verbonden met de regio via met name de Cereslaan en de N329. Dit zijn aansluitingen op de A50 / A59, aan de zuidzijde van de stad. Ook de Nieuwe Hescheweg is een ontsluiting naar het zuiden toe. Een vraag doe we hebben is of een aansluiting naar het noorden op de A15 wenselijk is ('brug over de Maas') of een aansluiting naar het westen op de A2 via de Gewandeweg. Een aansluiting via de Dorpenweg op de A50 bij Ravenstein, vinden wij niet wenselijk. Dit zorgt voor te veel overlast voor de inwoners van de aanliggende dorpen.

Stedelijke ontwikkelingen

Wij hebben verschillende plannen voor nieuwe woningbouwlocaties, binnen en net buiten het stedelijk gebied. Onze grootste locatie voor nieuwe woningbouw zien wij in Oss Noordwest. Voor een goede bereikbaarheid hiervan, zullen we ook extra aandacht (moeten) hebben voor de bereikbaarheid van de westelijke kant van Oss. Ook denken wij aan een uitbreiding van de werklocaties Vorstengrafdonk en De Geer. Een belangrijke randvoorwaarde voor ontwikkeling van nieuwe woon- en werkgebieden is een goede bereikbaarheid. Voorkomen moet worden

dat de wegen overbelast raken en er de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid afneemt van het woon- en werkklimaat van Oss.
Hoe dan ook, onze plannen zullen zorgen voor nieuwe, extra verkeersbewegingen. Dit terwijl de huidige weginfrastructuur al onder druk staat. We voeren op dit moment een studie uit om te kijken welke extra capaciteit de bestaande wegen nog kunnen hebben, voordat het verkeer er vastloopt en welke oplossingen er mogelijk zijn.
Bij de nieuwe binnenstedelijke projecten kijken wij nadrukkelijk naar de kansen voor duurzame mobiliteit. Met goede alternatieven als deelauto's, de nabijheid van openbaar vervoer en een goed fietsnetwerk is het mogelijk de belasting van de wegen en de parkeerdruk in het stedelijk gebied te beperken en om de openbare ruimte groener in te richten. Het vraagt wel om voldoende ruimte voor deze functies, zoals plekken voor deelauto's en vrij liggende routes voor (snel)fietspaden.

Noordelijke randweg

Een oplossing waar wij al aan werken is de ***'noordelijke randweg'***. Al jaren zijn er problemen met de doorstroming van het verkeer op de Singel 1940-1945 in Oss. De bereikbaarheid van de noordelijke woonwijken in Oss staat daardoor onder druk. Wij werken uit hoe een nieuwe route over bestaande wegen aan de noordrand van de stad Oss, bijdraagt aan de bereikbaarheid van het stedelijk gebied.

Duurzame mobiliteit

Zero emissie. In het nationale Klimaatakkoord uit 2019 is opgenomen dat vanaf 2030 er geen personenvoertuigen meer worden verkocht die CO_2 uitstoten (emissieloos). En in 2050 is al het transport in Nederland emissieloos. Om dit laatste te versnellen, is in het Klimaatakkoord de ambitie opgenomen dat de dertig tot veertig grootste gemeenten in Nederland voor 2025 een zero-emissiezone instellen voor vracht- en bestelauto's in hun centrum en de omliggende wijken. Zero emissie kan alleen wanneer er andere, schone energiebronnen worden gebruikt zoals elektriciteit of waterstof. Dat vraagt ook om ruimte voor bijvoorbeeld laadpalen.

Lopen en fietsen zijn ook emissieloos en is op de korte afstand vaak een goed alternatief voor de auto. Maar dat geldt inmiddels ook steeds meer op de middellange afstand met de komst van e-bikes, speed pedelecs en (elektrische) scooters. Het gebruik hiervan hebben wij gestimuleerd met de aanleg van de snelfietsstraten F50 richting Uden en de F59 richting 's Hertogenbosch en tot aan Ravenstein.
Inmiddels zijn er vele gebruikers van het fietspad en de fietsstraten, met elk hun eigen snelheid en omvang. Dit stelt geheel nieuwe ontwerpvragen aan de inrichting, zodat iedereen veilig en vlot het fietspad (en de openbare weg) kan blijven gebruiken.

Gedrag in het verkeer, landelijk steeds meer inzet op gedragsmaatregelen en minder op infrastructuur. Het gaat er dan om dat mensen bewust nadenken welk middel van transport ze gebruiken en daarbij de reistijd, reiscomfort maar ook de milieubelasting in hun afweging meenemen.
Maar het gaat er dan ook over dat (vooral grotere) werkgevers een mobiliteitsplan maken zodat hun werknemers zo duurzaam mogelijk reizen.

Openbaar vervoer. Oss is goed ontsloten per spoor, met drie stations op de lijn Nijmegen-Den Bosch. Verdere intensivering van de treindienstregeling en een kwaliteitsverbetering van de stations, kan het gebruik van de trein voor regionale verplaatsingen stimuleren. Daarvoor zijn onder meer goede fiets(parkeer)voorzieningen bij de stations belangrijk.
Op het Centraal Station van Oss komen alle buslijnen bijeen. Dit geldt zowel voor de buurtbussen, die de kernen met Oss verbinden, als de regionale buslijnen (waaronder hoogwaardig openbaar vervoerslijn (HOV) naar Uden/Veghel en Eindhoven). We willen het station verder ontwikkelen als knooppunt ('hub'), zodat het gebruik van verschillende vormen van (gedeeld) vervoer gemakkelijker en aantrekkelijker wordt.
We sluiten aan bij landelijke ontwikkelingen en de provinciale aanpak op het gebied van gedeelde mobiliteit. Hierbij kijken we naar alternatieve vormen van gedeeld vervoer (mobiliteit op maat), die meer aansluiten bij de vraag en behoeften van reizigers. Belangrijk hierbij voor ons is de vraag hoe we de kernen bereikbaar houden. Binnen de stad Oss rijdt de wijkbus, opgericht na het opheffen van de stadsdienst. De wijkbus heeft naast een vervoersfunctie ook een sociale functie, vooral voor oudere mensen die geen auto (meer) rijden en ook niet (meer) fietsen of slecht ter been zijn.

Smart Mobility gaat over het slim toepassen van informatie- en communicatietechnologieën en data om mobiliteitsopgaven op te lossen. Gebruikers en wegbeheerders 'zien' meteen waar het druk is, waar knelpunten ontstaan of hoe de infrastructuur wordt gebruikt. De door data gedreven systemen kunnen zowel binnen als buiten het voertuig bevinden. In de infrastructuur bevindt zich al veel 'slimme apparatuur', die communiceert met de smartphone. Denk daarbij aan intelligente verkeersregelinstallaties (iVRI's) die de afstand tussen voertuig en verkeerslicht meten en daarop de groentijd afstellen. Maar ook dynamische bewegwijzering en route informatie zijn al veel gebruikte toepassingen.

Discussie- en gesprekspunten

1. *Hoe vindt u de wijze waarop het stedelijk gebied met de omliggende regio verbonden is? En hoe vindt u dat dit verder ontwikkeld moet worden? Kiezen we hierbij voor versterking van de huidige hoofdstructuur met aansluitingen op de snelweg aan de zuidkant van Oss? Of versterken we de verbindingen aan de noordzijde (bijvoorbeeld opwaardering van de Gewandeweg, Dorpenweg, brug over de Maas)?*
2. *Vindt u dat de bereikbaarheid via het spoor in de toekomst een grotere rol kan gaan spelen? En wat is daar voor nodig? Denk bijvoorbeeld aan de bereikbaarheid van de stations, maar ook aan de doorsnijding van het spoor door de stad.*
3. *De wegenstructuur in het stedelijke gebied is ingericht op een goede bereikbaarheid met de auto. Dit betekent ook iets voor de veiligheid, de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit. Is het nodig om het gebruik van de auto door de hele stad mogelijk te maken? Zou dat ook anders kunnen? Bijvoorbeeld meer voorrang te geven aan de fietser of het verblijfsklimaat?*
4. *Bij (nieuwe) ruimtelijke ontwikkelingen willen wij nadrukkelijk kijken naar de kansen voor duurzame mobiliteit. Door ontwikkelingen als*

deelauto's, de elektrische fiets, diversiteit van openbaar vervoer en meer thuiswerken is het mogelijk de belasting van wegen en de parkeerdruk te beperken en meer ruimte te geven aan groen. Hoe kijkt u aan tegen deze ontwikkelingen? Is het bijvoorbeeld gewenst om woningen te ontwikkelen met minder of anders parkeren? Of om betere en meer fietsvoorzieningen aan te leggen?

7. De ondernemende stad

Van oudsher is Oss een werkstad. De ontwikkeling van de bedrijvigheid en werkgelegenheid is een drijvende en vormende kracht voor de ontwikkeling tot de stad van nu en straks.
Oss is trots op de economische kracht in de gemeente en wil zich nadrukkelijk profileren. Daarbij zet Oss in op een verdere versterking als één van de vooraanstaande industriële ontwikkel- en maakcentra van Noord-Brabant en Nederland. Hierbij speelt Oss in op de kansen als schakel binnen de economische driehoek van de regio (Oss- 's-Hertogenbosch-Veghel) én overstijgend tussen de economische kerngebieden van de Food Valley, de Randstad en Brainport Eindhoven. Speerpuntsectoren zijn de Sciences en Health, Agrifood, Logistiek en de maakindustrie in brede zin, met nadruk op metaal- en machinebouw, en bouwnijverheid en installatietechniek.

Duurzaamheid en innovatie

De voornaamste opgave is om telkens weer te komen tot vernieuwingen en zo te bouwen aan een vitale economie, die klaar is voor de toekomst. Ondernemingen spelen voortdurend in op de dynamische ontwikkelingen in de economie, de techniek en samenleving. De huidige opgave naar een duurzame economie, met opgaven vanuit energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie, is ingrijpend. Tegelijkertijd is het ook een sterke impuls voor innovatie en de doorontwikkeling van bedrijvigheid en werkgelegenheid, samenwerkingsvormen en ruimtegebruik. Als vooroplopende Global Goals gemeente wil Oss de transformatie naar een duurzame economie versnellen, onder andere als proeftuin van duurzame innovatie.

Next economy en ruimtegebruik

Naast de actualiteit (corona) zijn er verschillende ontwikkelingen zichtbaar die veel impact hebben op het ruimtegebruik van bedrijven en de bedrijventerreinen, zowel bestaand als nieuw. Deze trends zijn samen te vatten onder de noemer 'next economy' en zijn nu al herkenbaar bij de bedrijven in Oss.
Vooral de energietransitie, de omslag naar een circulaire economie en digitalisering (robotisering, smart industry en samenwerken in keten) stuwen de 'next economy'. Traditionele sectoren moeten ombouwen voor toekomstig bestaansrecht, zoals de (maak)industrie en logistiek. Hier ligt een grote potentie in de transitie naar een circulaire economie. Als gevolg van deze trends veranderen de wensen en de eisen van bedrijven aan hun pand en locatie. De markt wordt tweekoppiger: enerzijds worden meer ondernemingen schoner, stiller en kleinschaliger en willen in een levendig, gemengd (informeel) werkmilieu met ruimte voor interactie. Ook binnenstedelijke

Belangrijke next economy-trends voor bedrijventerreinen, Stec Groep

gemengde gebieden, zoals het stadscentrum en omgeving of het beoogde woon-werkgebied Euterpelaan lenen zich prima voor deze activiteiten.
Tegelijkertijd blijft het belang van functionele bedrijventerreinen groot. Het gros van de handel- en maakbedrijven maar ook stadsverzorgende bedrijvigheid zal op zoek blijven naar een plek op goed bereikbare functionele bedrijventerreinen, ook in Oss. Deze werkgebieden moeten aan steeds hoger eisen voldoen, zoals snel internet, duurzame energievoorzieningen, een gezonde werk-omgeving en (bij voorkeur) multimodale bereikbaarheid.
De ontwikkeling naar (industriële) circulariteit vraagt ook de benodigde hinderruimte om reststromen te (her)verwerken. Belangrijk is hieraan ruimte te geven, maar ook voorwaarden te blijven stellen zodat hinder niet verwordt tot onacceptabele overlast. De beoordeling van de toelaatbaarheid van mestverwerking in Oss is een voorbeeld van het nadrukkelijk stellen van grenzen.

Een gezonde en duurzame werkomgeving wordt steeds belangrijker voor bedrijven en organisaties. Zo kan hittestress leiden tot een aanzienlijke afname van de productiviteit op de werkvloer. Ook is een gezonde en aantrekkelijke werkomgeving van invloed op het aantrekken en behouden van personeel.

De trends van smart industry en innovatie leiden ook tot een toenemende behoefte aan fysieke clustering van bedrijven of vernieuwende vormen van samenwerking. In Oss is Pivotpark hier natuurlijk een sprekend voorbeeld van, maar ook Dome-X en de verbinding met onderwijs en de arbeidsmarkt in de Talentencampus. Belangrijk is ook ruimte voor (gezamenlijke) huisvesting voor start ups en scale ups en broedplaatsen voor vernieuwing.

Ruimte voor duurzaam ondernemen

Door de sterke groei de laatste jaren is nieuwe ruimte op de Osse bedrijventerreinen zeer beperkt. Belangrijk is ruimte te blijven bieden voor de duurzame doorontwikkeling van bestaande bedrijven of vestiging van nieuwe bedrijven met een toegevoegde waarde voor de Osse economie en werkgelegenheid. Dit kan via ontwikkeling van nieuwe werklocaties maar ook via herstructurering van bestaande terreinen of het leggen van slimme combinaties.
Op korte termijn komt het regionale bedrijventerrein Heesch West beschikbaar, met een totale omvang van 80 hectare netto. Heesch West gaat ruimte bieden aan (middel)grote ondernemingen, waaronder de grootschalige logistiek en circulaire sectoren naast regionale bedrijven (vanaf 5.000m2). Daarmee voorziet Heesch West ook in een behoefte van Oss in de komende jaren. Maar aanvullende ruimte blijft nodig, ook voor kleinere en middelgrote ondernemingen met een specifieke verbondenheid aan Oss. Eerste berekeningen gaan uit van een aanvullende ruimtebehoefte van circa 50 hectare tot 2035. Daarom worden nieuwe mogelijkheden onderzocht, waaronder uitbreiding rond de bestaande bedrijventerreinen Vorstengrafdonk, De Geer en De Bulk, elk met een eigen specifiek locatieprofiel. Uitgangspunt hierbij blijft vraaggerichte en duurzame ontwikkelen, met het juiste bedrijf op de juiste plek.

Herstructurering bestaande bedrijventerreinen

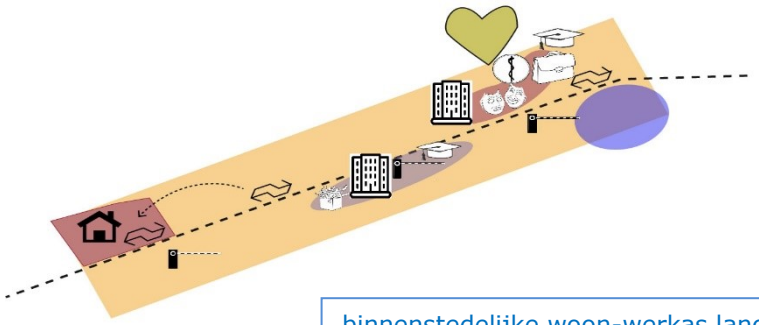
Naast nieuwe bedrijventerreinen is structurele aandacht nodig voor de herstructurering van de bestaande bedrijventerreinen. De schaarse ruimte en de opgave voor verduurzaming, zowel op gebieds- als op bedrijfsniveau, vergen een nieuwe kwaliteitsslag. Daarbij is de inzet gericht

op intensivering van het ruimtegebruik (ook qua werkgelegenheid), een duurzame bereikbaarheid, gebiedsgerichte samenwerking en parkmanagement, de opgaven vanuit de energietransitie, circulariteit en klimaatrobuustheid (energiebesparing en opwekking, CO2-reductie, hoogwaardige inzet van grondstoffen en materialen, vermindering hittestress - vergroening) en maatschappelijk ondernemerschap. Dit vraagt ook een gezamenlijke inspanning van bedrijven en gemeente. Belangrijk is ook een goede profilering van de werklocaties vanuit de vestigingskwaliteiten voor specifieke bedrijfssectoren (het juiste bedrijf op de juiste plek) en het faciliteren van clusters van bedrijven binnen sectoren. Specifieke opgaven zijn het creëren van ruimtelijke doorgroeimogelijkheden voor de farmacluster Pivotpark en het versterken van de trimodaliteit van Elzenburg/De Geer (bereikbaarheid spoor en haven). Belangrijk is ook de aanpak van zwakke punten in de regionale bereikbaarheid, waaronder de doorstroming op de A50/A59 en verdubbeling van de spoorbrug bij Ravenstein.

De economie van de stad

Ook in de woongebieden van Oss en Berghem is er veel werkgelegenheid in een veelheid van (vooral kleinere) ondernemingen, waaronder overheid, onderwijs, zorg, zakelijke en consumentendiensten. Deels geclusterd in binnenstedelijke zones, waaronder het stadshart en de winkelgebieden, rond het station/Raadhuislaan en de Saal van Zwanenbergsingel, maar ook verspreid in wijken en woningen (woonwerklocaties of kleinschalige onderneming aan huis).

De verminderde behoefte aan ruimte voor winkels en kantoren leidt tot leegstand, met name in het centrum en op de kantorenlocaties. Met de herontwikkelingsplannen van de koers Stadshart en voor de Raadhuislaan wordt ingezet op meer diversiteit en levendigheid door functieverbreding, onder andere met stedelijk wonen. In de gemengde gebieden blijft ruimte voor een diversiteit aan werken belangrijk. Niet alleen voor kantoorachtig werken, maar ook vormen van (kleinschaliger) 'werken met de handjes', waaronder ambachtelijke werkplaatsen, ruimte voor startups of creatief-innovatieve bedrijvigheid voor ondernemingen op de bedrijventerreinen. Dit is ook kansrijk in de grotere gemengde zone langs het spoor, waaronder de transformatie van de Euterpelaan.

binnenstedelijke woon-werkas langs het spoor in Oss

Een toekomstbestendige arbeidsmarkt

De ontwikkelingen binnen de economie én de groei van Oss naar 100.000+ inwoners vraagt ook om een goed functionerende arbeidsmarkt. Hiervoor is ook een goede aansluiting nodig tussen vraag/aanbod en tussen (beroeps)onderwijs en bedrijfsleven. Onder andere is er een toenemende vraag naar technische gekwalificeerde mensen, maar ook vanuit de zorg. In Oss vervult de Talentencampus, als samenwerking tussen onderwijs, overheid en bedrijfsleven, hiervoor een verbindende

rol en fungeert als makel- en schakelplatform voor het behoud en aantrekken van talent. Daarbij worden met name ook hoger opgeleiden geinteresseerd voor de lokale arbeidsmarkt. Hoewel Oss geen Hbo-opleiding heeft, is er wel een intensieve en toepassingsgerichte kennisuitwisseling tussen bedrijven en hogere onderwijsinstellingen uit Den Bosch, Nijmegen of Eindhoven.
In Oss telt iedereen mee. Daarom zet Oss zich ook samen met het bedrijfsleven in voor werkgelegenheid en waardig werk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (sociaal ondernemen).

Aantrekkelijk woon- en leefklimaat

Goed werken en ondernemen in Oss vraagt ook om goed wonen en leven in Oss. Met een grote diversiteit in woongebieden, in Oss-Berghem, maar ook in de landelijke kernen, biedt Oss ook aantrekkelijke wonen en leven, met een breed palet aan voorzieningen en een goede bereikbaarheid. Er wordt volop gewerkt om deze kwaliteiten verder te versterken, onder andere door de transformatie van het Stadshart en de ontwikkeling van nieuwe woonmilieus, centraal in de stad of in de uitbreiding Oss West. Realiseren van nieuwe woningen is ook nodig gezien de tekorten op de woningmarkt. Dit vraagt om (betaalbare) woningen voor starters en afgestudeerden/hoger opgeleiden, zodat zij ook (weer) kunnen wonen in de stad waar ze willen werken.
Ook is uitbreiding nodig van goede tijdelijke woonmogelijkheden voor arbeidsmigranten.

Discussie- en gesprekspunten

1. *Wordt een imago van Oss als veerkrachtige, innovatie werkstad, die zichzelf steeds opnieuw uitvindt herkend? Wat is er nodig om de goede ontwikkelingen die we nu zien, uit te bouwen naar de toekomst?*
2. *Hoe actief moet de gemeente zijn bij de herontwikkelingsopgave voor de bestaande bedrijventerreinen? Nu zetten we vooral in op faciliteren van initiatieven. Is een meer sturende rol vanuit de gemeente gewenst?*
3. *Bij de transformatie van binnenstedelijke gebieden is de druk vanuit wonen groot. Het risico bestaat dat wonen de mogelijkheden voor binnenstedelijk werken verdringt. In hoeverre moet gestuurd worden op menging en reservering van ruimte voor binnenstedelijk werken?*
4. *Oss is een multimodale stad met een haven, een goederenspoor en de N329 die rechtstreeks aansluit op het rijkswegennet (A50/A59). Wat is er nodig om als ondernemende stad deze multimodaliteit verder door te ontwikkelen?*

8. Energieneutraal, klimaatrobuust en biodivers

Om klimaatverandering tegen te gaan hebben we in het Klimaatakkoord afgesproken om onze CO_2-uitstoot in 2030 te halveren. In 2050 zijn we nagenoeg CO_2-neutraal. Via de Regionale Energiestrategie levert Oss hier een belangrijke bijdrage aan door in 2030 zo'n 260.000 MWh (0,93 PJ) aan duurzame energie op te wekken en tegelijkertijd 11% op ons energiegebruik te besparen.

Daarnaast merken wij dat het klimaat al aan het veranderen is. We hebben vaker te maken met hitte, droogte, extreme regenval en grilliger grondwater- en rivierstanden. We willen dat onze leefomgeving, zowel openbare als privé, beter bestand is tegen de gevolgen van deze extremen. Dat noemen we 'klimaatrobuust'. Daarbij maken we slim gebruik van het aanwezige groen en natuur in de stad.

Natuur in het stedelijk gebied heeft ook nadrukkelijk zijn eigen waarde. Hier leven ook diverse planten en dieren (biodiversiteit). Deze biodiversiteit staat steeds meer onder druk, vandaar dat wij aandacht hebben voor een natuurinclusieve samenleving, waar we in de leef- en werkomgeving van de mens ook voldoende leefruimte bieden voor vele soorten planten en dieren.

Naar een energieneutraal Oss

We zeiden het al, het is een forse ambitie om in 2050 volledig energieneutraal te zijn. Omdat 2050 nog ver weg is, hebben we ook een aantal doelen vastgelegd voor 2030. Deze zijn wat technisch, maar geven wel richting aan ons handelen. Zo willen we dat er in 2030 (vergeleken met 2017) door iedereen in Oss samen 49% minder CO_2 wordt uitgestoten en dat er 11% energie wordt bespaard. Ook willen we dat er extra duurzame energie wordt opgewekt (0,93 Peta Joule, dat zijn 18 windmolens of 300 hectare aan zonnevelden) en dat 7.500 woningen afgekoppeld zijn van het gasnet. Dé uitdaging bij onze ambities is, dat ze voor een heel groot deel door andere partijen gerealiseerd moeten worden. Onze rol bestaat er in om inwoners, ondernemers en anderen, bereid te krijgen om energiebesparende maatregelen te nemen én om duurzame energie op te wekken.

Voor de duurzame energie-opwek zijn wij aan zet als het gaat om het beschikbaar stellen van de fysieke ruimte en inrichten van onze (beleid)regels. Dit doen we op zo'n manier, dat deze duurzame energieprojecten gerealiseerd kunnen worden. Verder geven we zelf het goede voorbeeld (bijvoorbeeld in onze openbare ruimte, bij ons gemeentelijk vastgoed en ons wagenpark) en leggen we duurzaamheidscriteria op bij gemeentelijke aanbestedingen en bouwprojecten.

Het ziet er naar uit dat de wet- en regelgeving ten aanzien van energie en gebouwen, de komende jaren steeds verder wordt aangescherpt. Waar nodig informeren ook wij partijen in Oss zoals woningcorporaties,

vastgoedeigenaren, bouwbedrijven en technische dienstverleners en voeren met hen het gesprek, zodat zo veel mogelijk partijen op tijd maatregelen nemen om aan de nieuwste wet- en regelgeving te voldoen. Daarnaast stimuleren we ondernemers om bedrijfsprocessen circulair- en energie-efficiënt in te richten, zodat ook op die manier CO_2 reductie plaatsvindt en zij voorbereid zijn op een toekomstige aanscherping van wet- en regelgeving. Zo lijkt het er bijvoorbeeld op dat vóór 2030 de CO_2-heffing fors toeneemt.

Kansrijk stedelijk gebied

Het stedelijk gebied biedt vele kansen voor zowel het besparen van energie, als voor de grootschalige opwekking van duurzame energie. Wij denken daarbij verder dan alleen aan energiebesparing (isolatie, gedragsbeïnvloeding) en het overbekende zon-op-dak. Wij denken dan ook aan mogelijkheden voor: het plaatsen van windmolens rondom bedrijventerreinen (bijv. 4 windmolens bij Elzenburg-De Geer), zon-op-gevels, kleine windmolens (tot 2 meter) op daken, middelgrote windmolens (2-6 meter) op rotondes/open plekken, groen/bomen voor verkoeling (= minder airco's), overkappen van parkeerplaatsen met zonnepanelen, energieleverende gebouwen en wegen, warmte/koudeopslag (WKO), faciliteren van een laad-infrastructuur voor emissieloos, elektrisch rijden, etc. De technische ontwikkelingen gaan snel en houden we nauwlettend in de gaten. Met onze campagne 'Oss schakelt door' stimuleren en 'ont-zorgen' we inwoners en ondernemers om energie te besparen.

Veel van deze mogelijkheden hebben – net zoals in het buitengebied – invloed op de woon-, leef- en werkomgeving van inwoners en ondernemers. Een goede dialoog en onderling begrip voor keuzes en belangen zijn belangrijk om tot resultaten te komen.
Maar er moet ook veel 'geregeld' worden. Met name de aanleg van warmtenetten en mogelijkheden voor energieopslag hebben invloed op de fysieke leefomgeving. Zo moet er worden gezorgd voor de juiste (ondergrondse) infrastructuur en moet de netbeheerder over voldoende capaciteit beschikken voor alle nieuwe opgewekte energie. Verder mag van ons worden verwacht dat het Omgevingsplan (als vervanger van de huidige bestemmingsplannen) uitnodigt tot het nemen van initiatieven voor duurzame energie en deze mogelijk maakt.

Energie in het bedrijfsleven

De ondernemers in Oss zijn dagelijks bezig met omschakelingen naar een meer duurzame economie. Deze opgave is een sterke impuls voor vernieuwing, voor innovatie binnen en door bedrijven. Innovaties waarbij ook de samenwerking tussen bedrijven wordt opgezocht.
In onze Uitvoeringsagenda Energiebesparing 2020-2023 hebben wij (ook) de ambitie voor energiebesparing bij bedrijven geformuleerd. Deze kunnen we alleen realiseren als ook de ondernemers hieraan hun bijdrage leveren. Zo zijn bedrijven ook verplicht[3] om alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder uit te voeren. Wij helpen onze bedrijven om deze verplichting na te komen. De Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) laten wij 'adviserend toezicht'

[3] De verplichting staat in het Activiteitenbesluit bij de Wet Milieubeheer en geldt voor bedrijven die jaarlijks meer dan 50.000 KWh of 25.000 m3 gas verbruiken.

uitoefenen, waarin de ODBN insteekt op het attenderen op- en helpen bij de verplichtingen in het kader van energiebesparing. Wanneer de adviezen niet worden overgenomen, dan volgt alsnog handhaving.
We kennen in Oss diverse projecten waarbij we ondernemers stimuleren en op weg helpen bij energiebesparing en duurzame energieopwekking. Daarbij werken we vaak nauw samen met andere partijen, zoals bij het zonnepanelenproject 'Zon op je bedrijfsdak' met ESCOSS en bij diverse projecten met de Kracht van New Business Oss.
Wij vinden dat nieuwe bedrijventerreinen in Oss minimaal zelfvoorzienend zijn als het gaat om energie en dat zij een zo laag mogelijk CO_2-voetafdruk hebben. Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden door het gebruik maken van elkaars reststromen (circulariteit). Bij bedrijventerrein Heesch West gaan we samen met de gemeenten Bernheze en 's-Hertogenbosch zelfs een stapje verder; daar willen we dat er meer duurzame energie wordt opgewekt dan dat er wordt verbruikt.

Energie in de woning

Bestaande en nog te bouwen woningen zullen in 2050 energieneutraal moeten zijn. Om dit te bereiken zetten wij volop op energiebesparing, want alles wat we besparen hoeven we niet duurzaam op te wekken. We zetten in op de volgende speerpunten:

1) Algemene bewustwording en actiebereidheid vergroten. Dit doen we door onze campagne "Oss Schakelt Door", het faciliteren van keukentafelgesprekken en door educatie voor scholieren.
2) Woningeigenaren stimuleren energie te besparen. Dit doen we door middel van de duurzaamheidslening, project Zon op je Dak, het energieloket Brabant Woont Slim, adviesgesprekken op maat en warmtewandelingen.
3) Samenwerken met woningcorporaties om sociale huurwoningen energieneutraal te maken. Energiebesparing en bewustwording zijn meegenomen in de prestatieafspraken met de woningcorporaties.

Naast onze inzet op energiebesparing, zetten we ook in op duurzame opwekking en op de warmtetransitie. De gehele gebouwde omgeving moet namelijk in 2050 afgekoppeld zijn van het gasnet. Dat is een enorme opgave, waarbij we zijn aangewezen op de inzet van woningeigenaren en andere eigenaren van vastgoed. Alleen wanneer zij onze ambities delen en hun inzet er op plegen, bestaat er een kans dat Oss in 2050 inderdaad energieneutraal is.
Het zijn de woning- en vastgoedeigenaren die aan de slag moeten en de investeringskosten dragen. Landelijk worden hier subsidies voor gegeven, maar niet structureel. Onze gemeentelijke rol bestaat er uit om projecten van eigenaren mogelijk te maken (faciliteren), de noodzaak van de benodigde grootschalige verandering uit te dragen (agenderen) en om informatie te geven over mogelijke oplossingen en maatregelen (informeren).
In onze jaarlijks prestatieafspraken met de woningcorporaties Mooiland en Brabant Wonen, is duurzaamheid een onderdeel. Met het oog op de energiebesparing van woningen werken wij aan een Transitievisie Warmte, waarin wij aangeven hoe we in Oss samen alle gebouwen gasloos kunnen maken. Deze visie vertalen wij in concrete Warmteplannen

per wijk. Verder hebben we een energieloket voor inwoners dat informatie verstrekt over energie besparen, opwekken en uiteindelijk ook de warmtetransitie (gasloos) die wij voorbereiden.

Natuurlijk klimaatrobuust

Onze leefomgeving klimaatrobuust en natuur inclusief inrichten. Dit vinden wij belangrijk in het belang van het tegengaan van hittestress en het langer kunnen vasthouden van water. Bovendien kan hiermee de biodiversiteit in het stedelijk gebied worden versterkt De manier waarop wij onze openbare ruimte inrichten en beheren, kan daarbij helpen.

Groen en met name bomen zijn (mits goed aangelegd) nuttig om effecten van extreem weer (neerslag, hitte, droogte) op te vangen, bieden ruimte voor natuur en biodiversiteitsherstel en filteren de lucht. Groene ruimten in de stad zijn daarmee van belang voor een veilige, gezonde leef en werkomgeving. Door klimaatverandering zal het vaker heviger regenen. Om schade en overlast bij die situatie te beperken is meer ruimte voor berging van regenwater nodig. Lokaal bergen betekent ook meer beschikbaarheid over water bij langdurige droogte.
Bij iedere ruimtelijke ingreep (in openbare en particuliere ruimte) maken we een afweging om een zo klimaat robuuste situatie te verkrijgen, met voldoende ruimte voor groene natuur en waterberging. Dat betekent dat bij herontwikkeling van bestaande locaties, nieuwbouw van woonwijken en bedrijventerrein of de aanleg van nieuwe wegen, er vanaf het eerste planidee rekening wordt gehouden met voldoende ruimte voor groene natuur en water.

Particulieren en bedrijven bezitten veel eigendom (gebouwen en grond). Voor een klimaatrobuust stedelijk gebied, is het belangrijk dat ook zij nadenken over wat hun bijdrage kan zijn. Wij communiceren helder over een klimaatrobuuste omgeving en bieden waar nodig hulp.
Het klimaat verandert met de tijd; er is geen eindpunt waarop de veranderingen stoppen. Dat betekent enerzijds dat wij gebouwen of de openbare buitenruimte, inrichten met een lange levensduur. Wat er nu wordt gebouwd en aangelegd, moet over een groot aantal jaren ook nog bijdragen aan een klimaatrobuust stedelijk gebied. Aan de nadere kant gaan ontwikkelingen in de bouw snel en krijgen we steeds meer inzicht in hoe de klimaatveranderingen eruit zien. De uitvoering van klimaat robuustheid wijzigt dan mee, gebaseerd op actuele kennis en rekening houdende met de gebruiksduur en de specifieke situatie van de locatie.

Natuur en biodiversiteit

Groen en natuur hebben ons veel te bieden in de bebouwde omgeving. Niet alleen omdat het mooi is en ontspanning geeft, maar ook omdat het concreet iets oplevert: klimaatadaptatie, biodiversiteit, schone lucht, schaduw, waterberging. Dit worden ook wel ‘ecosysteemdiensten’ genoemd. Juist door de groene functies te combineren met andere functies ontstaat er meerwaarde. Een werkwijze waarbij we gebruik maken van de natuur, levert vaak meer op dan een werkwijze waarbij we de natuur bestrijden.

Ecologische verbindingen
Waar je ook bent in het stedelijk gebied, groen en natuur zijn altijd dichtbij. Ecologische verbindingen tussen parken, plantsoenen en het

buitengebied zijn essentieel. Mensen en dieren maken hiervan gebruik. Daarom streven we er naar om een Natuur Netwerk in het stedelijk gebied te realiseren en dit aan te laten sluiten op het Natuur Netwerk van het buitengebied. Aldus ontstaat over de gehele gemeente het Natuur Netwerk Oss (NNO). Het netwerk verbeteren we door:

- Kwaliteitsverbetering bestaande gebieden - Parken, natuurgebieden en groene verbindingen op basis van ondergrond inrichten, aansluiten bij landschappelijke structuren, ecologisch beheer toepassen en toepassen inheemse soorten;
- Maken van verbindingen tussen groene gebieden – hiervan maken zowel mensen als dieren gebruik en met de extra verbindingen maken we de hoeveelheid groen groter;
- Maken van verbindingen met het buitengebied - Aansluiten op het buitengebied en op de bestaande landschappelijke structuren, zorgt voor aantakking op het ecologische netwerk van het buitengebied. Wederom voor mens en dier.

Natuurinclusief

Onze woon- en werkomgeving is ook de leefruimte voor veel soorten planten en dieren. Dit betekent dat we rekening houden met soorten die in deze gebieden kunnen voorkomen (natuurinclusief), door een natuurlijke inrichting van onze leefomgeving. Hierdoor komen er meer soorten en functioneert zo'n gebied beter. Bovendien, 'soortbescherming' is onderdeel van de Wet Natuurbescherming.
Dit doen we door bij de (her)ontwikkeling van de stedelijke leefomgeving, natuur als belangrijke ontwerpopgave mee te nemen. Bij beheer en renovatie behouden en verbeteren we wat van ecologische waarde is. Deze is een opgave voor zowel de particuliere als de openbare ruimte, maar ook in, op en aan gebouwen en in het water.

Inrichting van de openbare ruimte

We noemden het al, planten (waaronder bomen) filteren de lucht, geven verkoelende schaduw en bieden plaats aan regenwater om na een hevig regenval in de grond te worden opgenomen. Zo dragen ze bij aan een klimaat robuust stedelijk gebied. Daarnaast is een aantrekkelijke, gevarieerde natuurlijke omgeving met veel verschillende planten en dieren, prettig om in te verblijven, te recreëren en van te genieten. Het draagt positief bij aan de fysieke en mentale gezondheid van mensen.

Met de manier waarop wij de openbare ruimte inrichten, dragen ook wij bij aan al deze positieve effecten. Daarnaast bepalen de inrichting en het beheer van de openbare ruimte mede de uitstraling en kwaliteit van de leefomgeving in een straat, wijk of op een bedrijventerrein. Hier komen mensen elkaar tegen. We zien dat bewoners en ondernemers zich medeverantwoordelijk voelen voor de uitstraling ervan en bieden hun ruimte voor initiatieven, om zelf te zorgen voor het beheer en de inrichting van de openbare ruimte.
Wij streven naar een goede kwaliteit van de openbare ruimte. Het is er schoon en veilig. Centraal staat het gebruik ervan door mensen (bruikbaar), bewoners kunnen zien dat zij in hún stad, in hún wijk zijn (herkenbaar), bij het ontwerp is rekening gehouden met diverse doelen en belangen (integraal) en de openbare ruimte staat voor een duurzame leefomgeving (duurzaam).

Discussie- en gesprekspunten

1. *Er zijn meer periodes met extreme hitte en extreme regenbuien. Welke maatregelen neemt u zelf en welke verwacht u van de gemeente, om de gevolgen hiervan op te vangen? Wat vindt u nog acceptabele overlast?*
2. *De komende jaren worden er veel nieuwe woningen en bedrijfspanden gebouwd in en om het stedelijk gebied. Hoe zorgen we er voor dat deze nieuwe gebouwen niet leiden tot extra energieverbruik en CO2-uitstoot? Moet 'energieneutraal' bouwen de norm zijn bij ver- en nieuwbouw van gebouwen? Zijn scherpere normen voor energie- en CO2-besparing nodig in onze bouwvoorschriften?*
3. *De opgave van de energietransitie (opwekking) lijkt nu vooral te liggen in het buitengebied. Is dat terecht? Of kan de stad meer bijdragen. En hoe dan?*
4. *Waar je ook bent in het stedelijk gebied, groen en natuur zijn altijd dichtbij. Kunnen we natuur een grotere plek geven in het stedelijk gebied? Dat er veel meer soorten planten en dieren (biodiversiteit) in het stedelijk gebied voorkomen. Hoe belangrijk vindt u natuur in de stad en hoe ziet deze natuur er voor u uit?*
5. *Door de natuurlijke inrichting van onze leefomgeving te vergroten, kunnen we bijdragen aan een zo groot mogelijk aantal soorten planten en dieren. Wat zou u daaraan kunnen bijdragen en wat verwacht u van de gemeente? Vindt u bijvoorbeeld dat natuurinclusief bouwen of ecologisch beheer van de openbare ruimte, de norm zou moeten zijn?*

9. Regionaal slim netwerken

In de vorige hoofdstukken beschreven we onze ambities en opgaven voor de fysieke leefomgeving in het stedelijk gebied van Oss. Maar Oss functioneert natuurlijk in wisselwerking met haar omgeving en kan haar ambities vaak slim koppelen aan die van het Rijk, provincie en de regio Noordoost Brabant. Maar dat geldt ook andersom: Oss is een zelfbewuste gemeente die inspringt op kansen wanneer die zich voordoen. De houding is ook voor andere overheden inspirerend en uitnodigend om hun eigen doelen (als pilot) tot uitvoer te zien komen.

De ambities van Oss – Een schaalsprong

Oss ontwikkelt zich de komende jaren tot een stad voor meer dan 100.000 inwoners. Een verstedelijkings-opgave waarbij in de komende 15 jaar 8.000 woningen worden gebouwd. Daarbij hoort ook aandacht voor voldoende ruimte voor bedrijven en verdere aandacht voor de bereikbaarheid via weg, spoor en water.

Deze groei is de voor de stad Oss een belangrijke impuls én opgave voor de ontwikkeling van een aantrekkelijk woon, leef en werkklimaat voor huidige en toekomstige inwoners; tegelijkertijd hebben stedelijke voorzieningen zoals het stadshart, De Lievekamp en het verenigingsleven baat bij meer inwoners. Het aandeel kleine huishoudens neemt toe door de vergrijzing van de bevolking, maar de nieuwe woon- en werkmilieus trekken ook nieuwe inwoners aan, waardoor de diversiteit in de samenstelling van de bevolking toeneemt.

De ontwikkeling van aantrekkelijke woon- en werkmilieus is ook belangrijk om het vestigingsklimaat voor bedrijven te versterken. En biedt bijvoorbeeld ook de mogelijkheid om de ontwikkeling van het life science & health cluster als koploper in de economie, verder vorm te geven.

Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk dat mensen (inwoners, ondernemers en werknemers) elkaar kennen en nieuwkomers een veilige en inspirerende plek in de samenleving vinden. Dat betekent dat de groei van Oss gefaseerd zal moeten gaan, met aandacht voor de haalbaarheid en betaalbaarheid van woningen en met ruimte voor bedrijven in de gemeente.

Slimme stedelijke netwerken

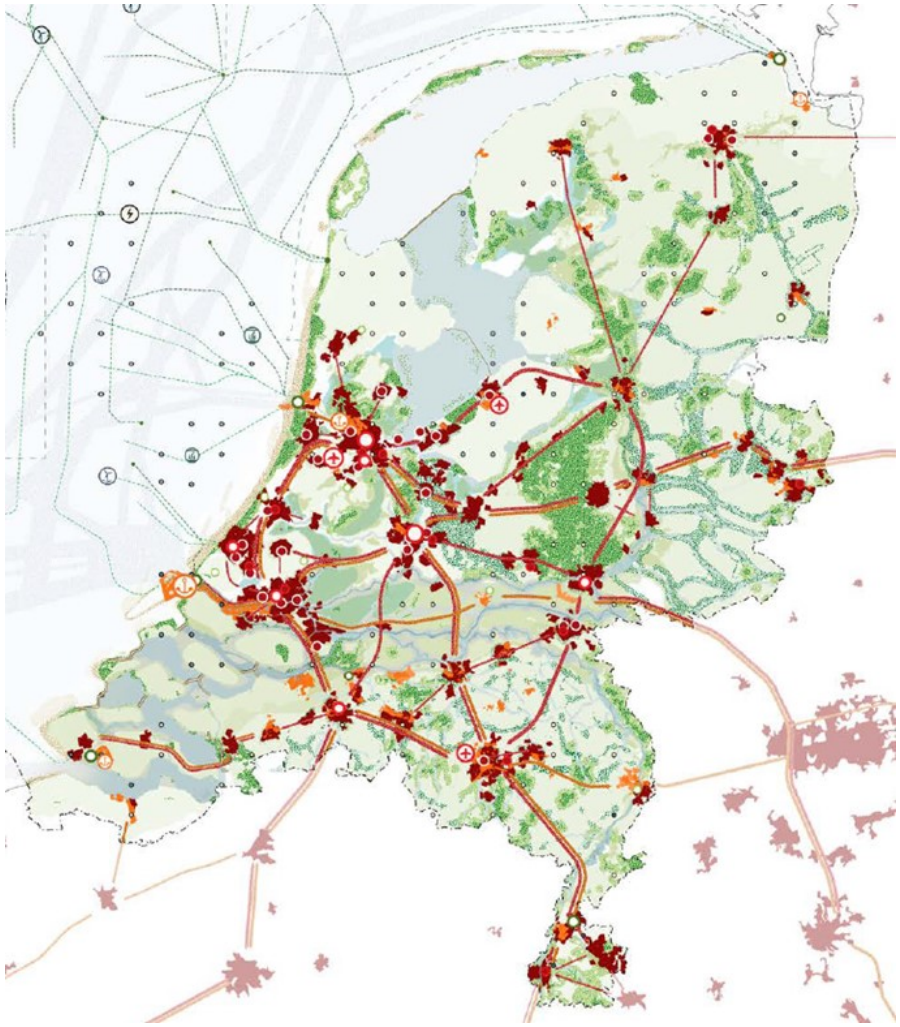
De stad Oss heeft een schakelpositie naar omliggende regio's; Oss is goed bereikbaar vanuit andere economische kerngebieden (Randstad, Brainport, Arnhem-Nijmegen, Food Valley) en Duitsland, door haar ligging op een knooppunt van snelwegen, spoor en aan de Maas. Ook is Oss de grootste van de M7 (7 middelgrote Brabantse steden) en heeft daardoor een schakel-functie naar de B5 (5 grote Brabantse steden).

In de ***Nationale omgevingsvisie*** is te lezen dat het Stedelijk Netwerk Nederland – de Randstad, Amersfoort, Zwolle, Arnhem-Nijmegen, Brabantse stedenrij, met uitlopers naar Twente, Groningen en (Zuid-) Limburg – het kloppend hart van land en economie is. Ook al wordt Oss niet met naam genoemd, Oss is hierin een verbindende schakel tussen Arnhem/Nijmegen, Eindhoven en 's-Hertogenbosch. Dat zijn we op vele

manieren: als infrastructurele schakel, als woonplaats voor werknemers van deze steden, als vestigingslocatie voor een breed scala aan (boven)regionale bedrijven en uitvalsbasis voor veel logistieke ondernemers en als plek waar de kennis van hogescholen en universiteiten wordt toegepast door het bedrijfsleven (inclusief stageplekken voor studenten).

In de ***Provinciale omgevingsvisie*** is onze gemeente (en regio) onderdeel van de dynamische zone op de "Naad van Brabant", op het snijvlak van klei en zandgronden. Naast de stedelijke opgave is er in de povi nadrukkelijk aandacht voor de opgaven in de landbouw / polder en in de dorpen en stadjes.

Kaart - De Discussiekaart uit de Nationale omgevingsvisie (NOVI).

Meer relevant voor het stedelijk gebied van Oss is dat ook de provincie het heeft over 'werken aan de slimme netwerkstad'. Brabant ligt met goede infrastructuur als één stedelijk systeem binnen Noordwest-Europa tussen de Randstad, de Vlaamse steden, Londen, Parijs en het Ruhrgebied. Via grote havens en vliegvelden is er een goede verbinding met de hele wereld.
Het stedelijk netwerk van Brabant functioneert als één samenhangend duurzaam en concurrerend netwerk van steden en dorpen als onderdeel van de Noordwest- Europese metropool. De grote steden hebben elk hun eigen specialismen, in de bewezen wetenschap dat Brabant als geheel beter excelleert als er een zekere specialisatiewisselwerking is. Ook de middelgrote steden, zoals Oss, voegen met hun eigen specialisaties belangrijke elementen toe. De complementariteit tussen stad en platteland is zo uitgewerkt dat er een aantrekkelijk en concurrerend palet aan vestigings- en leefmilieus is.
In de povi wordt voor Oost-Brabant specifiek aandacht het agrofoodcluster genoemd, dat intensieve relaties heeft met omliggende economische kerngebieden als de Randstad, Food Valley, Greenpoort en Brainport.
Het agrofoodcluster bestaat uit de aanwezigheid van bedrijven in de volledige agrofoodketen. Dat is de unieke kracht van de streek. Met stedelijke netwerken en kennisbronnen, zoals rond Eindhoven, Nijmegen en 's-Hertogenbosch, die op een steenworp afstand liggen. Niet voor niks heeft de regionale samenwerking Noordoost Brabant / AgriFood Capital, als belangrijk speerpunt het agrofoodcluster.

Actief op verschillende schaalniveaus

Onze ambities voor het stedelijk gebied zijn divers. Dat vraagt ook om schaken op meerdere regionale schaalniveaus, waarbij Oss zich ook verschillend presenteert. Dit is afhankelijk van de opgave of de ambitie waarvoor we op pad zijn. We onderscheiden de volgende 'schaaldimensies':

- ***Groene streekstad*** - Het stedelijk gebied van Oss heeft een verzorgende functie voor de omliggende kernen en het buitengebied. Op dit niveau kan de gemeente Oss worden gezien als een mini-provincie, met daarin het stedelijk gebied als verzorgende streekstad. Het gaat dan veelal over wonen, dagelijkse voorzieningen, sociale contacten, werken, uitgaan en cultuur.
- ***Moderne maakstad*** - Oss heeft alles in huis om zich samen met 's Hertogenbosch en Veghel (de economische driehoek in NO-Brabant) te presenteren als sterk economische cluster. Logistiek, maakindustrie en agrifood zijn daarbij de centrale sectoren, vanuit Oss aangevuld met de life sciences. Voorwaarde hierbij is wel dat zwakke punten in de regionale bereikbaarheid worden aangepakt (denk aan Knooppunt Paalgraven en de bruggen over de Maas naar Nijmegen) en dat er voldoende ruimte is voor bedrijven om zich te vestigen of om uit te breiden.
  Deze driehoek kunnen we verder door trekken naar: Brainport rondom Eindhoven (met verbinding naar Venlo/Ruhrgebied) en de Randstad (via de A2 en de Maas) en Health & Foodvalley in Gelderland,

- ***Midsize stad -*** als middelgrote stad is Oss verweven in het stedelijke netwerk met de omliggende grote steden 's-Hertogenbosch, Nijmegen en Eindhoven. De nabijheid van deze steden zijn voor de Osse inwoners belangrijk voor de grootstedelijke voorzieningen, zoals hoger onderwijs en stadscentra.
  Tegelijkertijd is Oss aantrekkelijk als woongemeente in de nabijheid van de grote stad, goed bereikbaar en met aantrekkelijke regionale woonmilieus en goede voorzieningen in de middelgrote stad. Bij meerdere bovenlokale opgaven worden de krachten in het netwerk gebundeld, zoals de ontwikkeling van het regionale bedrijventerrein Heesch-West en de duurzame polder met 's-Hertogenbosch of het bereikbaarheidsvraagstuk rond de A50 en spoor met Nijmegen.

Vanuit de Novi en Povi wordt ook verder ingezet op samenwerking en versterking in stedelijke netwerken door de ontwikkeling van regionale verstedelijkingstrategieën. Dit gebeurt ook in ***de Stadsregio 's Hertogenbosch,*** *de stad Den Bosch met direct omliggende grotere kernen. Oss is de tweede grote stad in dit netwerk. Onder andere gaat het over de hoofdambities en –opgaven voor wonen en werken, ook in relatie tot de opgave voor herontwikkeling van de bestaande stad, mobiliteit, duurzaamheid en gezondheid*

Op pad met een heldere agenda

Zoals hiervoor / in deze notitie is beschreven, willen we in Oss een schaalsprong maken. We schakelen daarbij op meerdere niveaus en met verschillende partners. Belangrijk is dat we onze eigen agenda goed voor ogen houden en deze als samenleving ook agenderen bij onze netwerkpartners van buiten Oss. Of dit nu Rijk, provincie, regio NO-Brabant, stadsregio 's Hertogenbosch of andere partijen zijn. Wij onderkennen verschillende soorten ambities:

- Ambities die wij alleen samen met andere (overheids)partners kunnen realiseren. Denk aan de doorstroming van Paalgraven, de doorontwikkeling van life sciences / Pivot Park, het Deltaprogramma Maas of de spoorzone;
- Gedeelde ambities met andere overheden, regionaal of thematisch. Bijvoorbeeld de regionale agenda Agrifood, de aanpak bij Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB), het 'Schone lucht'-akkoord of arbeidsmarktbeleid, waarvoor regionale afstemming met andere overheden nodig is;
- Ambities waarvoor we met andere gemeenten samen aan de lat staan, zoals bij de Regionale Energie Strategie.

Daarnaast, sommige opgaven houden niet op bij de gemeentegrens. Afstemming, samen optrekken en van elkaar leren kan dan slim en efficient zijn. Voorbeelden hiervan zijn het Schone luchtakkoord, de aanpak bij klimaatrobuustheid of de opwekking van duurzame energie in de stedelijke omgeving.

Agendapunten voor lobby:

- Aantrekkelijk wonen in Oss: ook voor mensen uit de regio of werkzaam in omliggende steden; o.a. Oss West, Ravenstein, centrumlocaties (woonagenda stadsregio den Bosch, Nijmegen);

- Herontwikkelingsopgave Stadshart en 'spoorzone Oss': Raadhuislaan, Golfbad en woon-werkgebied Euterpelaan. (agenda wonen en transformatie provincie en Rijk);
- Doorontwikkeling Health & Science / Pivot Park (provincie, Rijk, nadrukkelijke positionering in regio NOB);
- Positionering en uitgifte regionaal bedrijventerrein Heesch West (samen met gemeenten Bernheze en Den Bosch);
- Aanvullende ruimte voor werken (ook na Heesch West): vlekkenplan toekomstige bedrijventerreinen (stadsregio Den Bosch, provincie);
- Verbetering spoorverbinding voor goederenvervoer (NS, ProRail, provincie);
- Mirt-agenda A50, corridor Nijmegen-Eindhoven: volwaardige knoop A50/A59 bij Paalgraven (Rijk, provincie);
- Verdubbeling van de spoorbrug bij Ravenstein – verbetering dienstregeling (NS, Prorail, prov. Gelderland en Brabant en gemeenten Den Bosch en Nijmegen);
- Kwaliteit en ligging stations op het spoortraject Nijmegen-Den Bosch (NS, Prorail, prov. Gelderland en Brabant en gemeenten Den Bosch en Nijmegen);
- Ontwikkelen HOV-hub nabij Oss centraal station (schakelpunt in OV NOB) (regio NOB, provincie);
- Fietssnelweg Oss-Nijmegen (regio NOB, provincie, Nijmegen);
- Talentencampus: regionaal schakel en makelpunt bedrijfsleven – onderwijs (regio NOB);